

İKTİSAT DERGİSİ

AYLIK DERGİ
NİSAN - MAYIS 1981
50 LİRA

197-8

İMF ve DÜNYA

İMF'nin ÜYELERİNE SAĞLADIĞI
KREDİLER

İMF'nin AZGELİŞMİŞ
ÜLKELERİ UYGULAMAYA
ZORLADIĞI POLİTİKALAR
VE NEDENLERİ

NEBİYE BOLULU - DAVER HASER
EMİN ERAY

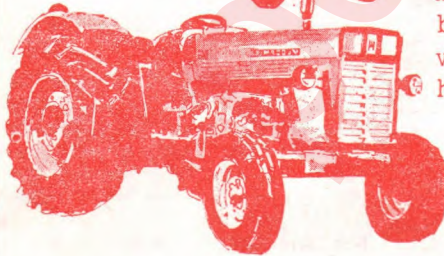
güçlü yatırım International

Akarsu İnşaat

INTERNATIONAL, traktörü, kamyonu, değişik modeldeki iş makineleri, pamuk toplama makineleri, yükleyicileri ve çekicileri ile Dünyada ve Türkiyede önderdir.

INTERNATIONAL satış sonrasında da güleryüzle süren bakım ve onarım hizmetleri, bol orijinal yedek parça stokları, ve gezici servisleri ile her zaman, her yerde hizmetinizdedir.

International en güçlü yatırımdır
International alın
geleceğe güvenle bakın

İmalatçı firma

**TÜRK
OTOMOTİV
ENDÜSTRİLERİ A.Ş.**

TOE ve MAT Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun (OYAK) iştirakidir.

Türkiye Genel Distribütörü:

**MOTORLU
ARAÇLAR
TİCARET A.Ş.**

Merkez 4. Levent Tel. 64 49 90-91-92
Telex : 26239 İSTANBUL

NİSAN
MAYIS
1981
SAYI
197-198
CİLT
XXXIII

İKTİSAT DERGİSİ

I. Ü. İKTİSAT FAKÜLTESİ MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR.

İMF nedir - Nasıl Kurulmuş	
İMF Nasıl Örgütlenmiştir	3
İMF'yi Kimler Nasıl Yönetir	5
Fon Üyeliği ve Üyelerin Kotaları	18
Fon Genel Hesabı	22
Fon Özel Çekiş Hesabı	28
Bağımsız Hesaplar	34
İMF'nin Az Gelişmiş Ülkeleri	
Uygulamaya Zorladığı	
Politikalar ve Nedenleri	36

Sahibi : Cemiyet Adına Şeref ÖZGENCİL

Yazı İşleri Müdürü : Ahmet C. ÖZKAN

Teknik Sekreter : Dilâra TÜFEKÇİOĞLU

Kurucusu : Oktay EMED

Dergi Yürütme Komitesi : Başkan Prof. Dr. Yüksel ÜLKEN,

Doç. Dr. Toktamış ATEŞ, Sedat SANATKÂR, Eren ABACI,

Ünsal AYSUN.

Abone Ücreti Yıllık : 600 - 6 Aylık 300 TL. Reklam Tarifesi : Ön Kapak içi 4000 TL.

İç Sahife tam 2.500 TL. İç Sahife yarım 1.250 TL. Arka Kapak içi 4000 TL. Arka Kapak 5.000 TL. — İdare Yeri : Cumhuriyet Cad. Ceylan Apt. No. 27/6 Taksim—İST.

☎ 44 04 36 - 45 17 52 - 49 89 03

Daha önce başka yerde yayınlanan yazılara ödeme yapılmaz.

Yazılardaki düşünceler yazara aittir.

Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın geriye gönderilmez - Fiyatı: 50 TL

Basıldığı yer : Yenilik Basımevi — ☎ 43 55 72

nesilden
nesile

biraların ası
TEKEL birası

İMF-Uluslararası Para Fonu

Nebiye BOLULU—Daver HASER
Emln ERAY

GİRİŞ :

Son yıllarda uluslararası bir kuruluşun adı yurdumuzda sık sık duyulmaktadır. Basın sürekli olarak bu kuruluşun uzmanlarıyla yapılan görüşmelerden, kuruluşun bize önerdiği ekonomi politikalarından, hatta borç vermek için adeta zorla kabul ettirmeğe çalıştığı koşullardan söz etmektedir.

İMF diye anılan bu kuruluşun adı Türkçe anlamı «Uluslararası Para Fonu» olan «International Monetary Fund» sözcüklerinin baş harflerinden oluşur.

1 — İMF ve DÜNYA

1 — İMF nedir — Nasıl kurulmuştur.

2. Dünya savaşı sırasında gelişmiş sanayî ülkeleri, aralarındaki çelişkileri çatışmaya dönüştürmemek amacıyla uluslararası iktisadî ilişkiler düzenleyecek bazı kuruluşlar oluşturmayı planladılar.

Birleşik Amerika Hazine Bakanı H. Morgenthau 1941 yılında başkanışmanı White'a savaştan sonra «uluslararası iktisadî ilişkileri düzenleyici» bir plan hazırlama yetkisi vermiştir. «White Planı» diye adlandırılan bu plan İMF ve onun kardeş örgütü olan «Dünya Bankası» kuruluşunun temelini oluşturmuştur.

Temmuz 1944 te Amerika'nın New Hampshire ilinin Bretton Woods kentinde toplanan ve 44 ülkenin katıldığı uluslararası konfe-

(*) Bu çalışma Eylül 1980 de yapılmış olup o dönemdeki durumu yansıtmaktadır.

rans «White planını» esas olarak İMF ve Dünya Bankasının Ana sözleşmesini kabul etmiştir. Sözleşme 1946 yılı Aralığına dek 39 üye ülke tarafından onaylanmış ve Fon Mart 1947 de çalışmalarına başlamıştır.

Ana sözleşmenin 13. Maddesinin I. Bölümüne göre Fonun Merkezi en yüksek kotaya sahip ülkenin başkentinde bulunur. En yüksek kota Fonun kuruluşundan beri ABD'nin olduğundan Fonun kuruluşunda beri merkezi, ABD'in başkenti olan Washington'dadır.

Böylece Fon ABD Hazine Bakanlığının yakın gözetiminde konulmuş oldu.

Resmi bakımdan Fon özerk bir BM. organıdır. BM. ile olan ilişkileri 1948 de imzalanan sözleşmeyle düzenlenmiştir. Söz konusu sözleşme İMF Güvernörler Kurulunca (Genel Kurul) 17.9.1948 de, BM. Genel Kurulunca da 15.10.1948 de onaylanmıştır.

Bu sözleşme uyarınca BM. İMF'nin çalışmalarına ya da politika-sına karışamazlar. BM. temsilcileri İMF'nin yürütme organı olan Yürütme Kurulu toplantısına oy kullanmaksızın katılabilirler. İMF temsilcileri de BM. Genel Kurulu ile Ekonomik ve Sosyal Konsey çalışmalarına aynı koşullarla katılabilirler.

Böylece Fon BM. de çoğunluğa sahip Az Gelmiş ülkelerin denetiminden uzak tutulmuş oldu.

Fonun amaçları ana sözleşmesinin **birinci maddesinde** aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

1 — Uluslararası para sorunları konusunda danışma ve işbirliği olanağını sağlayacak geçici olmayan bir kurumun aracılığıyla uluslararası parasal işbirliğini teşvik etmek.

2 — Uluslararası ticaretin gelişmesini ve dengeli büyümesini kolaylaştırmak böylelikle iktisat siyasasının ana erekleri olan yüksek çalıştırma (istihdam) ve gerçek gelir düzeyinin artışı, teşvik etmek, düşüşünü önlemek, üye ülkelerin verimli kaynaklarının gelişmesine katkıda bulunmak.

3 — Kambiyo istikrarını teşvik etmek, üyeler arasında düzenli kambiyo ilişkilerini sağlamak ve **birbirini izleyen kambiyo kuru düşüşlerini engellemek**

4 — Üye ülkelerin aralarındaki cari işlemlerin yürütülmesi için çok yönlü bir ödemeler sisteminin kurulması ve dünya ticaretinin gelişmesini engelleyen kambiyo denetimlerinin kaldırılmasını desteklemek.

5 — Fonun kaynaklarını yeterli güvenceler altında (geçici) olarak üye ülkelere tahsis ederek, kendilerine güvenlerini artırmak ve böylelikle dış ödemelerdeki dengesizlikleri ulusal ya da uluslararası refahı zedeleyen önlemlere başvurmaktan düzeltmelerini sağlamak.

6 — Yukarıdaki belirtilenler uyarınca, üyelerin uluslararası ödemelerindeki dengesizliklerin derecesini azaltmak ve süresini kısaltmak. (I)

İMF'nin tüzüğünde yazılı amaçlar arasında yüksek düzeyde (istihdam) ve gerçek gelir düzeyinin artışı teşvik etmek (2. paragraf) ve Devalüasyonları önlemek (3. paragraf) olduğu halde, gelişmekte olan ülkeleri istihdam ve gerçek gelir düzeyini artıran yatırımları azaltmağa, hatta durdurmağa ve sürekli devalüasyon yapmağa zorlaması uygulamanın tüzüğünde yazılı amaçlarından ne denli farklı olduğunu gösteren ilginç belirtilerdir.

2 — İMF nasıl örgütlenmiştir, İMF'yi kimler nasıl yönetir.

Ana sözleşmenin 12. Maddesinin 1. Bölümüne göre İMF tüm üyelerin temsil edildiği Guvernörler Kurulu (Genel Kurul), Guvernörler Kurulunun seçtiği Yürütme Kurulu ve yürütme kurulunun seçtiği Başkanla, başkana bağlı çalışma grubunca yönetilir.

A — Guvernörler Kurulu (Genel Kurul):

İMF'nin kuramsal olarak en yüksek organıdır. Ana sözleşmenin 12. Maddesinin 2. Bölümüne göre Fona üye her ülke bir temsilci ve yardımcısıyla bu kurulda temsil edilir. Kurul yılda bir kez genellikle Eylül ayında toplanır. Fonun yıl içinde yürütmüş olduğu işleri gözden geçirir. Rapor ve hesapları inceler. 2 yılda bir seçimle gelen Yürütme Kurulu üyelerini seçer. Guvernörler Kurulu yetkilerinden bazılarını Yürütme Kuruluna devredebilir. Yalnız aşağıdaki yetkiler Guvernörler Kurulunca Yürütme Kuruluna devredilemez ve kendisince kullanılır.

a — Yeni üyelerin kabul edilmesi ve Fona Giriş koşullarının saptanması.

b — Tüm üye ülke paralarının parite değerindeki eşit orandaki değişmelerin onaylanması ve böyle bir ayarlanma gerçekleştirildiğinde, Fon alacaklarının altın değerinin korunmasına ilişkin hükümlerin uygulanması ile ilgili kararların verilmesi.

c — Kotaların yeniden düzenlenmesinin onaylanması, tüm kotaların yeniden ayarlanması sonunda kota artışlarının karşılanması ve ödemenin neden olabileceği yükün hafifletilmesi konusunda karar verilmesi.

d — Geçici ya da idarî özellikteki resmî olmayan anlaşmalar dışında diğer uluslararası kurumlarla işbirliğini sağlayacak düzenlemelerde bulunulması.

e — Fonun net gelirinin dağıtımının saptanması.

f — Bir üye ülkenin Fondan çekilmesinin zorunlu kılınması.

g — Fonun lağvedilmesi.

h — Yürütme kurulunun ana sözleşme maddeleriyle ilgili yorumlarına yapılan itirazların karara bağlanması.

i — Geri satın, alımlarla ilgili maddelerin yeniden düzenlenmesi, geri satın alımların hangi yedek (rezerv) türleriyle karşılanacağı konusunda kuralların yeniden düzenlenmesi.

j — Özel yedeklerden genel yedeklere aktarımda bulunulması.

Ana sözleşmenin 12. Maddesinin 5. Bölümü uyarınca Guvernörler Kurulundaki oylamalarda her üye 250 artı, kotasının her 100.000 özel çekiş hakkı için bir oy kullanır. Şubat 1980 tarihine göre düzenlenmiş ilişikteki I sayılı tablodanda görülebileceği gibi Genel Kurulda toplam oy sayısı 425165, ABD'nin oy sayısı 84300, oy oranı % 19,83, ABD., Batı Almanya, Japonya, İngiltere ve Fransa'dan oluşan en büyük beş ülkenin toplam oyları 171.890, oy oranları % 40,43, bu ülkelerle Hollanda, Kanada, İtalya, Belçika ve İsveç'ten oluşan ve onlar grubu diye adlandırılan sanayileşmiş, sanayi malları ve sermaye dış satımcısı on ülkenin toplam oyları 221990, oy oranları % 52,22'dir. (3)

Genel Kurulda oylamada genellikle basit çoğunlukla karar alınır. Yalnız aşağıdaki durumlarda % 85 çoğunluk gereklidir.

a — 5 yılda bir genel kotaların incelenmesi ve yeni kotaların saptanması

b — Kotasını tek başına değiştirmek isteyen bir ülkenin bu isteğinin kabulü için karar alınması.

c — Yeni kotaların üyelerce nasıl karşılanacağını saptanması.

d — Fonun tüm üyelerinin paralarının paritesinin ayarlanması.

e — Fonda bulunan ulusal paraların geri alınmasıyla (Borçların ödenmesiyle) ilgili maddelerde değişiklik yapılması.

f — Fon üyesi olmayan ülkelere ÖÇH bulundurma hakkı verilmesi ve bu hakkı hangi koşullarda kullanabileceklerinin saptanması.

g — ÖÇH ile ilgili değişiklik yapılması. (1980 yılı sonuna dek yalnız İsviçre'ye ÖÇH bulundurma hakkı verilmiştir.)

Böylece ABD'nin onayı alınmadan oy hakkını etkileyebilecek kota ayarlamalarında da değişiklik yapılamaz.

TABLO I

	Üye Kotaları Milyon ÖÇH	Kotaya Bağlı Oylar	Sabit Oylar	Toplamı Oylar	Oy Yüzdesi
Birleşik Amerika	8 405.0	84050	+ 250	— 84 300	19.83
Kanada	1 357.0	13 570	+ 250	= 13 820	3.25
Japonya	1 659.0	16 590	+ 250	= 16 840	3.96
Avusturya	330.0	3 300	+ 250	= 3 550	0.84
Belçika	890.0	8 900	+ 250	= 9 150	2.15
Danimarka	310.0	3 100	+ 250	= 3 350	0.79
Fransa	1 919.0	19 190	+ 250	= 19 440	4.57
Almanya	2 159.0	21 560	+ 250	= 21 810	5.13
İtalya	1 240.0	12 400	+ 250	= 12 650	2.98
Lüksemburg	31.0	310	+ 250	= 560	0.13
Hollanda	948.0	9 480	+ 250	= 9 730	2.29
Norveç	295.0	2 950	+ 250	= 3 200	0.75
İsveç	450.0	4 500	+ 250	= 4 750	1.12
İsviçre	—	—	—	—	—
İngiltere	2 925.0	29 250	+ 250	= 29 500	6.94
Finlandiya	262.0	2 620	+ 250	= 2 870	0.68
Yunanistan	185.0	1 850	+ 250	= 2 100	0.49
İzlanda	29.0	290	+ 250	= 540	0.13
İrlanda	155.0	1 550	+ 250	= 1 800	0.42

TABLO I in devamı 2.

Malta	20.0	200	+	250	=	450	0.11
Portekiz	172.0	1 720	+	250	=	1 970	0.46
Romanya	245.0	2 450	+	250	=	2 700	0.64
İspanya	557.0	5 570	+	250	=	5 820	1.37
Türkiye	200.0	2 000	+	250	=	2 250	0.53
Yugoslavya	277.0	2 770	+	250	=	3 020	0.71
Avusturalya	790.0	7 900	+	250	=	8 150	1.92
Yeni Zelanda	232.0	2 320	+	250	=	2 570	0.61
Güney Afrika	424.0	4 240	+	250	=	4 490	1.06
Cezayir	285.0	2 850	+	250	=	3 100	0.73
Endonezya	480.0	4 800	+	250	=	5 050	1.19
İran	660.0	6 600	+	250	=	6 850	1.61
Irak	141.0	1 410	+	250	=	1 660	0.39
Kuveyt	235.0	2 350	+	250	=	2 600	0.61
Libya	185.0	1 850	+	250	=	2 100	0.50
Nijerya	360.0	3 600	+	250	=	3 850	0.91
Umman	20.0	200	+	250	=	450	0.11
Katar	40.0	400	+	250	=	650	0.15
Suudi Arabistan	600.0	6 000	+	250	=	6 250	1.47
Birleşik Arap Emirlikleri	120.0	1 200	+	250	=	1 450	0.34
Venezuela	660.0	6 600	+	250	=	6 850	1.61
Arjantin	535.0	5 350	+	250	=	5 600	1.32
Bolivya	45.0	450	+	250	=	700	0.16
Brezilya	665.0	6 650	+	250	=	6 900	1.62
Şili	217.0	2 170	+	250	=	2 420	0.57
Kolombiya	193.0	1 930	+	250	=	2 180	0.51
Kosta-Rika	41.0	410	+	250	=	660	0.17
Dominik Cum.	55.0	500	+	250	=	800	0.19
Ekvator	70.0	700	+	250	=	950	0.23
El Salvador	43.0	430	+	250	=	680	0.16
Guatemala	51.0	510	+	250	=	760	0.18
Haiti	23.0	230	+	250	=	480	0.12
Honduras	34.0	340	+	250	=	590	0.14
Meksika	535.0	5 350	+	250	=	5 600	1.32
Nikaragua	34.0	340	+	250	=	590	0.14
Panama	45.0	450	+	250	=	700	0.17
Paraguay	23.0	230	+	250	=	480	0.12
Peru	164.0	1 640	+	250	=	1 890	0.45
Uruguay	84.0	840	+	250	=	1 090	0.26

TABLO I in devamı 3.

Bahama	33.0	330 + 250 =	580	0.14
Barbados	17.0	170 + 250 =	420	0.10
Dominik	1.9	19 + 250 =	269	0.07
Granada	3.0	30 + 250 =	280	0.07
Guyan	25.0	250 + 250 =	500	0.12
Jamaika	74.0	740 + 250 =	990	0.23
Sen Lusi	3.6	36 + 250 =	286	0.07
S. Vikent	1.7	17 + 250 =	267	0.06
Surinam	25.0	250 + 250 =	500	0.12
Trinit ve Tobogo	82.0	820 + 250 =	1 070	0.25
Bahreyn	20.0	200 + 250 =	450	0.11
Kıbrıs	34.0	340 + 250 =	590	0.14
Mısır	228.0	2 280 + 250 =	2 530	0.60
İsrail	205.0	2 050 + 250 =	2 300	0.54
Ürdün	30.0	300 + 250 =	550	0.13
Lübnan	12.0	120 + 250 =	370	0.09
Suriye	63.0	630 + 250 =	880	0.21
Kuzey Yemen	15.0	130 + 250 =	380	0.09
Güney Yemen	41.0	410 + 250 =	660	0.16
Afganistan	45.0	450 + 250 =	700	0.17
Bengaldeş	152.0	1 520 + 250 =	1 770	0.42
Birmanya	73.0	730 + 250 =	980	0.23
Çin	550.0	5 500 + 250 =	5 750	1.35
Hindistan	1 005.0	10 055 + 250 =	10 305	2.43
Kamboçya	25.0	250 + 250 =	500	0.12
Kore	160.0	1 600 + 250 =	1 850	0.44
Laos	16.0	160 + 250 =	410	0.10
Malezya	253.0	2 530 + 250 =	2 780	0.66
Moldiva	0.9	9 + 250 =	259	0.06
Nepal	19.0	190 + 250 =	440	0.11
Pakistan	285.0	2 850 + 250 =	3 100	0.73
Filipinler	210.0	2 100 + 250 =	2 350	0.56
Singapur	49.0	490 + 250 =	740	0.18
Sir-Lanka	119.0	1 190 + 250 =	1 440	0.34
Tayland	181.0	1 810 + 250 =	2 060	0.49

TABLO I in devamı 4.

Vietnam	90.0	900 + 250 =	1 150	0.27
Fiji	18.0	180 + 250 +	430	0.10
Kuzey Gine	30.0	300 + 250 =	550	0.13
Salomon	2.1	21 + 250 =	271	0.07
Samao Batı	3.0	30 + 250 =	280	0.07
Benin	16.0	160 + 250 =	410	0.10
Botswana	9.0	90 + 250 =	340	0.08
Burundi	23.0	230 + 250 =	480	0.12
Kamerun	45.0	450 + 250 =	700	0.17
Yeşil Kıyı	2.0	20 + 250 =	270	0.07
Orta Afrika	16.0	160 + 250 =	410	0.10
Çad	16.0	160 + 250 =	410	0.10
Kemere	2.3	23 + 250 =	273	0.07
Kongo	17.0	170 + 250 =	420	0.10
Djibuti	3.8	38 + 250 =	288	0.07
Gine (Güney)	10.0	100 + 250 =	350	0.08
Etopya	36.0	360 + 250 =	610	0.15
Gabon	30.0	300 + 250 =	550	0.13
Gambiya	9.0	90 + 250 =	340	0.08
Gana	106.0	1 060 + 250 =	1 310	0.31
Gine B	3.9	39 + 250 =	289	0.07
Gine	30.0	300 + 250 =	550	0.13
Fildişi Sahili	76.0	760 + 250 =	1 010	0.25
Kenya	69.0	690 + 250 =	940	0.22
Lesotho	7.0	70 + 250 =	320	0.08
Liberya	37.0	370 + 250 =	620	0.15
Madakaskar	34.0	340 + 250 =	590	0.14
Malavi	19.0	190 + 250 =	440	0.11
Mali	27.0	270 + 250 =	520	0.13
Maritanya	17.0	170 + 250 =	420	0.10
Maurice	27.0	270 + 250 =	520	0.13
Fas	150.0	1 500 + 250 =	1 750	0.41
Nijer	16.0	160 + 250 =	410	0.10
Rwanda	23.0	230 + 250 =	480	0.12
Sao Tomeve Prens	2.0	20 + 250 =	270	0.06
Senegal	42.0	420 + 250 =	670	0.16

TABLO I in devamı 5.

Soychelles (Sayşel)	1.3	13 + 250 =	263	0.06
Sierra-Leone	31.0	310 + 250 =	560	0.13
Somali	23.0	230 + 250 =	480	0.12
Sudan	88.0	880 + 250 =	1 130	0.27
Swaviland	12.0	120 + 250 =	370	0.09
Tanzanya	55.0	550 + 250 =	800	0.19
Togo	19.0	190 + 250 =	440	0.11
Tunus	63.0	630 + 250 =	880	0.21
Uganda	50.0	500 + 250 =	750	0.18
Yukarı Volta	16.0	160 + 250 =	410	0.10
Zaire	152.0	1 520 + 250 =	1 770	0.42
Zambiya	141.0	1 410 + 250 =	1 660	0.39
Toplam			425165	100.—

Yürütme Kurulu

Ana sözleşmenin 12. Maddesinin 3. bölümünün a fıkrasına göre Yürütme Kurulu Başkanı dışında 21 üyeden oluşur. Yürütme Kurulu Fonun işlerini yürütmekle ve bu amaca varmak için Guvernörler Kurulunca kendisine verilen tüm yetkileri kullanmakla sorumludur.

Aynı maddenin b fıkrasına göre 21 üyenin

- aa) 5 i en geniş kotaya sahip üye ülkelerce atanır.
- bb) 1 i en çok ödemeler fazlası veren ülkece atanır.
- cc) 15 i diğer ülkelerce seçilir.

Bugünkü durumda ABD, Batı Almanya, Japonya, İngiltere ve Fransa en geniş kotaya sahip ülkeler olarak Yönetim Kurulunun 5 üyesini atarlar.

1 üye en çok dış ödemeler fazlası veren Suudî Arabistan tarafından atanmaktadır. (4)

İlişikteki 2 sayılı tablodan da görüleceği gibi Yürütme Kurulundaki toplam oy 328 976, en yüksek kotaya sahip 5 ülkenin (ABD, Batı Almanya, Japonya, İngiltere, Fransa) oy miktarı 171 980, oy oranı %44,88 dir.

Sözleşmenin 12. Maddesinin 3. Fıkrası uyarınca seçilmiş üyeler kendi oylarından başka kendilerini seçen ülkelerin kotalarına göre sahip oldukları oyları da kullanabilirler.

Uygulamada ülkeler gruplandırılarak seçim yapılmaktadır. Yine iki sayılı tablodan görüleceği gibi 10 lar grubunun diğer atama yetkisi olmayan 4 üyesi Hollanda, Kanada, İtalya ve Belçika kendi gruplarında mutlak çoğunluğa sahip olacakları biçimde gruplandırılmakta ve bu ülkelerin istedikleri takdirde mutlaka Yürütme Kuruluna girmeleri sağlanmaktadır. Bu yöntem sayesinde (ilişikteki 2 sayılı tabloda görülebileceği gibi) 10 lar grubu diye adlandırılan dünyanın en yüksek düzeyde gelişmiş sanayi malları ve sermaye dış satımcısı 10 ülkenin İsveç dışında kalan 9 unun (ABD, İngiltere, Batı Almanya, Japonya, Fransa, Kanada, İtalya, Hollanda, Belçika) Yürütme Kurulundaki oy miktarı 237050 e, oy oranı %61,90 a yükselmektedir.

Böylece bu ülkeler Genel Kurul niteliğindeki Guvernörler Kuruluyla Yönetim Kurulunda ezici bir çoğunluğa sahip oldukları İMF aracılığıyla genellikle sermayeleri kıt dış ödemeler açığı veren Az Gelişmiş ülkelere kendi çıkarlarına uygun politikaları dikte etme olanağını elde etmektedirler.

9730 oya sahip Hollanda, 590 oya sahip Kıbrıs, 2700 oya sahip Romanya, 2300 oya sahip İsrail ve 3020 oya sahip Yugoslavya aynı grupta toplanmaktadır. Grupta Hollanda dışındaki üyelerin oy toplamı ancak 8610 olduğundan diğer tüm üyeler istemese dahi Hollanda grubundaki üyelerin kotalarına göre sahip oldukları oy toplamı artı 250 olan 17340 oy hakkına sahip olarak grubunu temsilen Yürütme Kuruluna girmektedir.

13820 oya sahip Kanada, 580 oya sahip Bahama, 420 oya sahip Barbados, 280 oya sahip Granada, 1800 oya sahip İrlanda ve 990 oya sahip Jamayika aynı grupta toplanmaktadır. Grupta Kanada dışındaki ülkelerin oy toplamı ancak 4070 olduğundan diğer tüm üyeler istemese dahi Kanada grubundaki üyelerin kotalarına göre sahip oldukları oy toplamı artı 250 olan 16640 oy hakkına sahip olarak grubunu temsilen Yürütme Kuruluna girmektedir.

12650 oya sahip İtalya, 2100 oya sahip Yunanistan, 450 oya sahip Malta, ve 170 oya sahip Portekiz aynı grupta toplanmaktadır. Grupta İtalya dışındaki ülkelerin oy toplamı ancak 3770 olduğundan diğer tüm üyeler istemese dahi İtalya grubundaki üyelerin kotalarına göre sahip oldukları oy toplamı artı 250 olan 16420 oy hakkına sahip olarak grubunu temsilen Yürütme Kuruluna girmektedir.

9150 oya sahip Belçika, 3550 oya sahip Avusturya, 560 oya sahip Lüksemburg ve 2250 oya sahip Türkiye ile aynı grupta toplanmakta-

dır. Grupta Belçika dışındaki ülkelerin oy toplamı ancak 6360 olduğundan diğer tüm üyeler istemese dahi Belçika grubundaki üyelerin kotalarına göre sahip oldukları oy toplamı artı 250 olan 14760 oy hakkına sahip olarak grubunu temsilen Yürütme Kuruluna girmektedir. Bizim için önemli olan nokta Türkiye'nin sahip olduğu 2250 oyun da (diğer birçok ülkelerin oyları gibi) etkisiz kılınması ve Belçika'nın sırf bu gruplama sistemi nedeniyle Yürütme Kuruluna Türkiye'nin de oylarına sahip olarak katılmasıdır. (5) (Bu ülkelerin ortak bir nitelikleri de Japonya dışındaki NATO üyesi olmalarıdır. Japonya ise coğrafi konumu nedeniyle NATO üyesi olmamakla beraber ABD ile NATO üyelerinden de fazla askersel bağılıklık içinde bulunmaktadır.)

TABLO : 2 YÜRÜTME KURULU

	Üye Kotaları Milyon ÖÇH	Kotaya Bağlı Oylar	Sabit Oylar	Toplam Oylar	Oy Yüdesi
Birleşik Amerika	8 405.0	84 050	+ 250 =	84 300	22.01
İngiltere	2 925.0	29 250	+ 250 =	29 500	7.70
Almanya	2 156.0	21 560	+ 250 =	21 810	5.61
Fransa	1 919.0	19 190	+ 250 =	19 440	5.08
Japonya	1 659.0	16 590	+ 250 =	16 840	4.40
Suudi Arabistan	600.0	6 000	+ 250 =	6 250	1.63
İspanya	557.0	5 570			
Kostarika	41.0	410			
El Salvador	43.0	430			
Guatemala	51.0	510			
Honduras	34.0	340			
Meksika	535.0	5 350			
Nikaragua	34.0	340			
Venezuela	660.0	6 600			
Toplam İsp.		19 550	+ 250	19 800	5.17
Hollanda	948.0	9 480			
Kıbrıs	34.0	340			
İsrail	205.0	2 050			
Romanya	245.0	2 450			
Yugoslavya	277.0	2 770			
Toplam Hol.		17 090	+ 250	17 340	4.53

Kanada	1 357.0	13 570
Bahama	33.0	330
Barbodas	17.0	170
Granada	3.0	30
İrlanda	155.0	1 550
Jamaika	74.0	740

Toplam Kanada 16 390 + 250 16 640 4.35

İtalya	1 240.0	12 400
Yunanistan	185	1 850
Malta	20.0	200
Portekiz	172.0	1 720

Toplam İtalya 16 170 + 250 = 16 420 4.29

Avustralya	790.0	7 900
Kore	160.0	1 600
Yeni Zelanda	232.0	2 320
Popua Yeni Gine (Kuzey)	30.0	300
Filipinler	210.0	100
Salomon	2.1	21
Samoa Batı	3.0	30
Seyşel	1.3	13

Toplam Avustralya 14 284 + 250 = 14 534 3.80

Libya	185.0	1 850
Bayreyn	20.0	200
Birleşik Arap Emirl.	120.0	1 200
Irak	141.0	1 410
Ürdün	30.0	300
Kuveyt	235.0	2 350
Lübnan	12.0	120
Moldiva	0.9	9
Pakistan	285.0	2 850
Katar	40.0	400
Somali	23.0	230
Suriye	63.0	630

Kuzey Yemen	13.0	130		
Güney Yemen	41.0	410		
Toplam Libya		12 089	+ 250 = 12 339	3.22
Belçika	890.0	8 900		
		3 300		
Avusturya	330.0			
Lüksemburg	31.0	310		
Türkiye	200.0	2 000		
Toplam Belçika		14 510	+ 250 = 14 760	3.85
İran		6 600		
Afganistan	660.0	450		
Cezayir	285.0	2 850		
Gana	106.0	1 060		
Fas	150.0	1 500		
Umman	20.0	200		
Tunus	63.0	630		
Toplam İran		13 290	+ 250 = 13 540	3.54
Brezilya	665.0	6 650		
Kolombiya	193.0	1 930		
Guyan	25.0	250		
Haiti	23.0	230		
Panama	45.0	450		
Peru	164.0	1 640		
Dominik Cumh.	55.0	550		
Surinam	25.0	250		
Trinite ve Tabago	82.0	820		
Toplam Brezilya		12 770	+ 250 = 13 120	3.40
Hindistan	1 145.0	11 450		
		1 520		
Bengladeş	152.0	1 190		
Sir Lanka	119.0			
Toplam Hindistan		14 160	+ 250 = 14 410	3.76
Finlandiya	262.0	2 620		
Danimarka	310.0	3 100		
İzlanda	29.0	290		

İ K T İ S A T

Norveç	295.0	2 950		
İsveç	450.0	4 500		
Toplam Finlandiya		13 460	+ 250 =	13 710 3.58
Endonazyaya	480.0	4 800		
Birmanya	73.0	730		
Fiji	18.0	180		
Malezya	253.0	2 530		
Nepal	19.0	190		
Laos	16.0	160		
Singapur	49.0	490		
Tayland	181.0	1 810		
Vietnam	90.0	900		
Toplam Endonezya		17 790	+ 250 =	12 040 3.14
Botswana	0.9	90		
Tanzanya	55.0	550		
Burundi	23.0	230		
Etopya	36.0	360		
Gambia	9.0	90		
Gine	30.0	300		
Kenya	69.0	690		
Lesotho	7.0	70		
Liberya	37.0	370		
Malavi	19.0	190		
Nijerya	360.0	3 600		
Uganda	50.0	500		
Sieria Leona	31.0	310		
Sudan	88.0	880		
Swaziland	12.0	120		
Zambiya	141.0	1 410		
Toplam Bostwana		9 760	+ 250 =	10 010 2.61
Kameran	45.0	450		
Benin	16.0	160		
Komor Adl.	2.3	23		
Kongo	17.0	170		

DERGİSİ

Fildişi Sahili	76.0	760
Gabon	30.0	300
Ekvator Ginesi	10.0	100
Yukarı Volta	16.0	160
Madagaskar	34.0	340
Mali	27.0	270
Moris	27.0	270
Mauritanya	17.0	170
Nijer	16.0	160
Orta Afrika Cumh.	16.0	160
Ruanda	23.0	230
Sao Tome ve Prensip	2.0	20
Senegal	42.0	420
Çad	16.0	160
Togo	19.0	190
Zaire	152.0	1 520

Toplam Kamerun 6 033 + 250 = 6 283 1.64

Şili	217.0	2 170
Arjantin	535.0	5 350
Bolivya	45.0	450
Ekvator	70.0	700
Paraguay	23.0	230
Uruguay	64.0	640

Toplam Şili 9 740 + 250 = 9 990 2.61
 Toplam 382 976 100,00

C — Yürütme Kurulu Başkanı ve Çalışma Grubu:

Ana sözleşmenin 12. Maddesinin 4. bölümüne göre

a) Yürütme Kurulu ne kendi üyesi ne de Guvernörler Kurulu üyesi olmayan bir başkan seçer. Başkan Yürütme Kuruluna başkanlık eder, fakat oy eşitliği dışında oy kullanamaz. Yürütme Kurulundaki 382 976 oy arasında oy eşitliği olmayacağı ise açıktır. (*) Tablo IV—A, IV—B).

Yürütme Kurulu Başkanı Guvernörler Kurulu toplantılarına da katılabilir, fakat orada da oy kullanamaz.

Yürütme Kurulu Başkanı Yürütme Kurulu karar verince görevinden ayrılır.

b) Yürütme Kurulu Başkanı çalışma grubunun başkanı olarak Fonun günlük işlerini Yürütme Kurulunun gözetiminde yönetir. Yürütme Kurulunun denetimde de, çalışma grubunun örgütlenmesinden, bu kadroya atama yapılmasından ve kadrodan çıkarma yapılmasından sorumludur.

Fonun işleri aşağıda dökümleri yazılı 5 Bölgesel Bölüm, 6 İşlevsel (fonksyonel) Bölüm, 1 Servis, 1 Enstitü ve Sekreterlikçe yürütülür.

Bölgesel Bölümler:

1 — Afrika İşleri 2 — Asya İşleri, 3 — Avrupa İşleri(4 — Ortadoğu İşleri, 5 — Batı Yarım Küresi İşleri.

İşlevsel Bölümler:

1 — Yönetim İşleri, 2 — Kambyo ve Ticari İlişkiler, 3 — Maliye, 4 — Hukuksal İşler 5 — Araştırmalar, 6 — Hazine

Daireler:

1 — Yabancı Diller, 2 — İstatistik, 3 — Avrupa, 4 — Cenevre

Servis:

Merkez Bankası Servisi

Enstitü:

Para Fonu Enstitüsü (6)

3 — Fon Üyeleri ve Üyelerin Kotaları:

Fon aralarında Sovyetler Birliği, Polonya ve Çekoslovakya'nın da bulunduğu 45 üye tarafından kurulmuştur. Sovyetler Birliği Bret-

ton Woods konferansı ve İMF nin diğer kuruluş çalışmalarına katılması ve kendisine kotası en yüksek 5 ülkeden 1'i olarak Yürütme Kuruluna temsilci atama hakkı verilmesine rağmen, Fona üye olmamıştır.

Kurucu üyelerden Polonya 14 Mart 1950 de, Çekoslovakya ise 31 Aralık 1945 de Fonla ilişkilerini kesmiştir.

2. ci Dünya savaşı sırasında Bağlaşık (Müttefik) devletlerle savaşan B. Almanya, Japonya ve İtalya da o dönemde oluşturulan diğer tüm uluslararası kuruluşlara olduğu gibi İMF'ye de sonradan katılmışlardır. (7)

Avrupa Sosyalist ülkelerinden 1973 te katılmış olan Romanya ile kendisine özgü bir Sosyalizm uygulayan Yugoslavya Fona üyedir.

Avrupanın en zengin ülkelerinden İsviçre ise Fonla normal bir üyeden daha fazla ilişkide olmasına rağmen Fon üyesi değildir.

Asya Sosyalist ülkelerinden Vietnam, Laos ve Kamboçya daha Sosyalist olmadan önce İMF'ye üye olmuşlardı. 1975 de Sosyalist olduktan sonra İMF den çekilmediklerinden halen fon üyesidirler. (8)

Ana sözleşmenin 15. maddesine göre Fondan ayrılma 2 biçimde olabilir. Üye söz konusu maddenin 1. Fıkrası uyarınca kendi isteği ile Fondan ayrılabilir.

Fon Guvernörler Kurulu aynı maddenin 2. fıkrası gereğince kurallarına uymayan üyeyi fondan çıkarılabilir. Fona istediği ülke ekonomisi ile ilgili bilgileri vermemek de fon kurallarına uymama kabul edilmektedir.

Üyelerin Kotaları ulusal gelirleri ve dış ticaretleri gözönünde tutularak saptanır. Bu konuda 1962 yılından sonra değişik formüller geliştirilmiştir.

Üyelerin Kotaları başda belirtildiği gibi Guvernörler Kurulunca oyların %85'i ile değiştirilebilir. Ana sözleşmenin 3. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bu değişiklik için üyenin onayı gerekir. (10)

Kuruluştaki toplam Kotaların %37,9'una sahip olan ve İngiltere ile beraber Fona egemen olan ABD ekonomisinin dünya ekonomisindeki orantısız önemini yitirmesine koşut olarak kota payını % 19,83'e, Tablo III de görüleceği gibi) dek azaltılmış ve egemenliğini 9'lar gru-

bunu oluşturan diğer ülkelerle paylaşmak zorunda kalmıştır. Bu olgu gelişmiş Kara Avrupası ülkeleriyle Japonya'nın ABD ve İngiltere'den daha yüksek bir hızla gelişmelerinden kaynaklanmaktadır.

Ana Sözleşmenin 3. maddesinin 3. fıkrasının A bölümü uyarınca üye ülkelerin Fona katkısı kotalarının tutarı kadardır. Aynı Fıkranın b bölümü uyarınca üye ülke isterse kota tutarının % 25 ini altınla öder, isterse altın ve ABD Doları yedeklerinin % 10 unu Fona yatırır.

Yine aynı Fıkranın c bölümü uyarınca geri kalan tutar, ulusal paralarıyla ödenir. 3 maddenin 4. Fıkrasının a bölümü uyarınca Kota artışlarında üye ülkenin altın yedekleri yeni kota tutarından düşüktür. Guvernörler Kurulu yine % 85 çoğunlukla üyenin altınla karşılaması gereken tutarı azaltabilir.

3. Maddenin 5. Fıkrası uyarınca üye ülke geri kalan bölümü ulusal parasıyla ya da Fon kabul ederse senet ve alacaklarıyla karşılayabilir.

Uyelerin kotaları daha önce belirtilen oy haklarından başka, Fondan sağlayabilecekleri kaynakları da belirler. (10)

TABLO III

Onlar Grubu Ülkelerinin Genel Kuruldaki Oy Sayısı ve Yüzdesi

	Oy Sayısı	Oy Yüzdesi
Birleşik Amerika	84 300	19.83
Kanada	13 820	3.25
Japonya	16 840	3.96
Belçika	9 150	2.15
Fransa	19 440	4.57
B. Almanya	21 810	5.13
İtalya	12 650	2.98
Hollanda	9 730	2.29
İngiltere	29 500 (217 240)	6.94 51.10
İsveç	4 750	1.12
Toplam	221 990	52.22

TABLO IV—A

Onlar Grubu Ülkelerinin Yönetim Kuruluındaki Oy Sayısı ve Yüzdesi

	Oy Sayısı	Oy Yüzdesi
Birleşik Amerika	84 300	22.01
İngiltere	29 500	7.70
B. Almanya	21 810	5.69
Fransa	19 440	5.08
Japonya	16 840	4.40
Kanada	16 640	4.35
Belçika	14 760	3.85
İtalya	16 420	4.29
Hollanda	17 17 340	4.53
Toplam	237 050	61.90

(*) Onlar Grubundan İsveç Yürütme Kuruluna girmek istememiştir.

TABLO IV—B

Yürütme Kurulundaki Oy Dağılımı

	Oy Sayısı	Oy Yüzdesi
Birleşik Amerika	84 300	22.01
İngiltere	29 500	7.70
B. Almanya	21 810	5.69
Fransa	19 440	5.08
Japonya	16 840	4.10
Kanada	13 820	4.35
Belçika	9 150	3.85
İtalya	12 650	4.29
Hollanda	9 730	17 340 (237 050)
Suudî Arabistan	6 250	1.63
İspanya	5 820	19 800
Avustralya	8 150	14 534
Libya	2 100	12 339
İran	6 950	13 540
Brezilya	6 900	13 020
Hindistan	10 305	14 410
Finlandiya	2 870	13 710
Endonezya	5 050	12 040

Botswana	340	10 010	2.61
Kamerun	700	6 283	1.64
Şili	2 420	9 990	2.61
		382 976	100.00

II — İMF'nin ÜYELERİNE SAĞLADIĞI KREDİLER

İMF üyelerine 3 tür hesaptan kredi sağlar.

- 1 — Fon Genel Hesabı
- 2 — Fon Özel Çekiş Hesabı
- 3 — Bağımsız Hesaplar.

I — Fon Genel Hesabı :

Fon Genel Hesabı, Fonun üyelerine kredi sağladığı ana hesaptır.

Kaynakları:

- a— Üye ülkelerin kotalarına göre Fona yatırdıkları paralar,
- b— Fon'un değişik ülkelerle yaptığı borç alma anlaşmaları, Fon şimdiye dek 3 tür borç alma anlaşması yapmıştır.
- aa— Genel Borç alma anlaşmaları.
- bb— Petrol kolaylıklarıyla ilgili borç alma anlaşmalar
- cc— Ek Finansman kolaylıklarıyla ilgili borç alma anlaşmaları.

Genel Borç alma anlaşmaları 10 lar grubu ülkeleri ve İsviçre ile, Petrol kolaylıklarıyla ilgili borç alma anlaşmaları OPEC üyesi ülkelere, ek finansman kolaylıklarıyla ilgili borç alma anlaşmalarıysa bazı OPEC üyesi ülkeler ve bazı sanayileşmiş ülkelerle yapılmıştır. Genel Hesap içindeki kaynaklar aşağıdaki yollarla Fon üyelerine tahsis edilir.

- A— Doğrudan alım ve destekleme anlaşmaları (Stand-by),
- B— Genişletilmiş Fon Kolaylığı
- C— Ek Finansman Kolaylığı (Witeveen Fonu)
- D— Telafi Edici Finansman Kolaylığı
- E— Toplam Rezerv Kolaylığı (12)

A— Doğrudan alım ve Destekleme anlaşmaları (Standy-by)

Fon Ana Sözleşmesinin 5. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca üye ülkeler gereksinimleri olan dövizleri ulusal paraları karşılığında Fondan alırlar. Hukuksal olarak bir alım işlemine benzeyen bu işlem gerçekte üye ülkelerin Fondan borç alma işlemidir. Ana Sözleşmenin

5. Maddesinin 3. Fıkrası uyarınca

a— İstenen alım (Yani istenen Kredi) önce altın dilimi üzerinden gerçekleşir.

b— Üye ülke 1 yıl içinde Fondaki ulusal parasını, kotasının %25, oranında artırabilir. (Yani 1 yıl içinde kotasının %25'i oranı kadar borç alabilir).

c— Fondaki ulusal parası, kotasının %200'ini aşamaz. (13)

Bu kurallardan çıkan matematiksel sonuca göre kotasının %25 ini altın olarak ödemiş ve ulusal parası diğer ülkelerce istenmemiş bir ülkenin, her yıl kotasının %25'ini alma koşuluyla alabileceği toplam kredi 4 yılda kotasının %125'idir. Çünkü fazla alırsa, daha önce kotasının %75'ini de ulusal parayla ödediğinden Fondaki ulusal parası kotasının %200'ünü aşar.

Kotası 1 000 000 ÖÇH olan kotasının %25'ini altın, %75'ini de ulusal parası ile ödemiş bir ülke varsayalım. Bu ülke üye olunca Fona 250 000 ÖÇH karşılığı altın ve 750 000 ÖÇH karşılığı ulusal para yatırır.

Şimdi bu ülkenin alabileceği krediyi hesaplıyalım. İlk olarak yatırdığı altının karşılığı olan 250 000 ÖÇH karşılığı döviz alır ve bunun karşılığını ulusal parasıyla Fona yatırır. Daha sonra her yıl kotasının %25'i olan 250 000 ÖÇH ılık döviz alır ve karşılığını yine ulusal para olarak Fona yatırır. Böylece 4 yıl sonunda Fondaki toplam ulusal parasının değeri $750\,000 + 250\,000 + 4 \times (250\,000) = 2\,000\,000$ ÖÇH a yani kotasının %200 ine ulaşır.

Bu sınıra varınca almış olduğu toplam kredi ise $250\,000 + 4 \times (250\,000) = 1\,250\,000$ ÖÇH karşılığı dövizdir. Başka bir deyişle kotasının %125'idir.

Burda a gelişmiş ülkelerin aleyhine 2 nokta ile karşı karşıya kalmaktayız.

a— Az gelişmiş ülkeler genellikle kotalarının %25 ini altınla ödeyememekte ve rezervlerinin %10 unu Fona yatırmakla yetinmektedirler. Bu durumda aldıkları kredi, yatırdıkları eksik altın miktarı kadar almaları gereken krediden eksik olmaktadır. Şimdide yine kotası 1 000 000 ÖÇH olan fakat döviz rezervi sıfır olduğu için Fona hiç altın yatırmamış ve kotasının tüm karşılığını ulusal parası karşılığında Fona yatırmış ikinci bir ülke varsayalım.

Bu ülkede her yıl kotasının %25'i olan 250 000 ÖÇH karşılığı döviz alır ve karşılığını ulusal para olarak fona yatırır. Böylece 4 yıl sonunda fondaki toplam ulusal parasının değeri $1\ 000\ 000 + 4 \times (250\ 000) = 2\ 000\ 000$ ÖÇH a yani kotasının %200 üne ulaşır.

Bu sınıfa varınca almış olduğu kredi ise $4 \times 250\ 000 = 1\ 000\ 000$ ÖÇH karşılığı dövizdir. Başka bir deyişle kotasının %100'üdür.

Bu ikinci ülkenin birincisinden çok daha fazla döviz gereksinmesi olduğu halde çok daha az kredi alabilmektedir.

b— Az gelişmiş ülkelerin ulusal paraları genellikle hiç bir ülke tarafından istenmez. Başka bir deyişle bu ülkelerin paraları «Konvertibl» değildir. Oysaki ABD Doları, İngiliz Sterlingi, B. Alman Markı, Japon Yeni, Fransız Frangı gibi paralar uluslararası ticarete çok kullanılan «konvertibl» paralardır. Bu nedenle de Fon üyelerince sürekli istenmektedir. Fon bu paraları bu ülkelerin kotasından karşılayarak kredi isteminde bulunan ülkelere vermektedir. Böylece bu ülkelerin kotaları içinde ulusal para oranları düşmekte ve sürekli olarak kendilerine yeni kredi olanakları doğmaktadır.

Bu kez kotası yine 1 000 000 ÖÇH olan parası Konvertibl 10 lar grubundan ABD, İngiltere, Almanya, Japonya, Fransa gibi gelişmiş bir ülke varsayalım. (Gerçekte bu ülkelerin kotaları Milyarlarca ÖÇH dir. Fakat biz kolaylık sağlamak için kota tutarını yine 1 000 000 ÖÇH olarak aldık).

Bu ülke yine Ana sözleşmenin 5 Maddesi uyarınca kotasının %25 ini 250 000 ÖÇH değerindeki altınla %75 ini de 750 000 ÖÇH değerindeki ulusal parasıyla karşılamış olsun. Söz konusu ülkenin parası diğer ülkelere istenen Konvertibl bir para olduğundan Fon her yıl bu ülkenin kotasından para sağlayacaktır. Fonun bu ülke parasından sağlayacağı miktar kotasının %25 i olan 250 000 ÖÇH karşılığı dövizden fazla ise ülkenin Fondaki ulusal parasının oranı hiç artmayacaktır. Çünkü bu ülke her yıl bu miktar yabancı döviz ulusal parası karşılığında alırken, Fon da aynı miktar da parayı döviz karşılığında bu ülkenin kotasından alacaktır.

Böylelikle bu ülkenin ulusal parasının kotası içindeki oranı hiç bir zaman %200 e ulaşmayacaktır, yani alabileceği kredinin sınırı olmayacaktır.

Üyelerin Ulusal Paralarını geri almaları (ya da Borçlarını ödeme-leri)

Ana Sözleşmenin 5. Maddesinin 7. Fıkrasının a bölümü uyarınca her ülke Fondaki ulusal parasının kotasının aşan bölümünü altın ya da döviz karşılığında geri alır. Hukuksal olarak bir geri alım işlemi olan bu işlem gerçekte bir borç ödeme işlemidir.

Aynı Fıkranın b bölümü uyarınca da her üye ülkenin her yıl satın alması gereken ulusal parası yani ödemesi gereken döviz borcu üyenin aynı yıl içinde Fondaki ulusal parasındaki artışla kendi döviz rezervlerindeki azalışın yarısının cebirsel toplamıdır.

Yine 7. Fıkranın c bölümü uyarınca

Üye ülkenin Fondaki ulusal parası kotasının %75'inin altında ise Fondaki ulusal parasını satın almakla yani borcunu ödemekle yükümlü değildir. (4)

Bu bölüm uyarınca Fonun bir ülkenin diğer ülkelere verilmek üzere ulusal parasından aldığı miktar, o ülkenin Fondan aldığı döviz karşılığında fazla ise bu ülke ulusal parasını satın almak yani borcunu ödemek zorunda değildir.

Yani yukarıda varsayımsal bir örnek olarak aldığımız ülkenin alabileceği kredinin sınırı olmayacağı gibi, aldığı borçları da ödemek zorunda olmayacaktır.

Destekleme anlaşmaları: Fon Yürütme Kurulunun 1.10.952 Tarih 155(52/57) sayı 23.12.953 Tarih 270 (53/95) sayı ve 20.9.968 Tarih ve 2603(68/132) sayılı kararlarıyla altın dilimi üzerinden döviz alımını gerçekleştiren ve kredi dilimi üzerinden döviz alımı isteminde bulunan ülkelerle Fon arasında yapılırlar. Başlangıçta üye ülkelerin Fondan yapacakları döviz alımlarını ve bu dövizlerin ödenme koşullarını belirtirlerdi. Daha sonra kapsamı genişletilmiş ve Fondan, döviz alımı yapmak isteyen ülkelerin izlemeleri gereken ekonomi politikalarının (İç kredi, maliye, döviz kuru, fiat ve ücret, dış ticaret ve ödemeler gibi) belirten belgelere dönüştürülmüşlerdir.

Fondan döviz alımında bulunmak isteyen ülkeler, Fon tarafından bu alımı yapabilmek için kendilerine şart koşulan ekonomi politikalarını izleyeceklerini bir «İyi Niyet Mektubu» ile Fona bildirirler.

Fon Yönetim Kurulu «İyi Niyet Mektubu» sunmuş ülkelerin gerek döviz alımları gerek ulusal paralarının geriye satın alımlarıyla yani borçların ödenmesiyle ilgili kuralları hafifletebilmekle yetkilidir.

Genellikle «İyi Niyet Mektubu» sunmuş ülkelere 3 yıl içinde ulusal paralarını geri alabilme hakkı tanınır. Ulusal paralarını 3 yıl içinde geri alamıyan ülkelere bu süre 5 yıla dek uzatılabilir.

Fon Yönetim Kurulu üye ülkenin «İyi Niyet Mektubu» ile izlemeyi taahhüt ettiği politikaları kabul ettikten sonra Fon ile üye ülke arasında döviz alımı ve ödemesiyle ilgili koşullarla «İyi Niyet Mektubundaki» hususları kapsayan destekleme (Stand-by) anlaşması imzalanır. (16)

Bugün doğrudan alımlar tümüyle Destekleme (Stand-By) anlaşmalarına bağlanmış bulunmaktadır.

Destekleme anlaşmaları Fona egemen olan Sanayileşmiş sermaye ve mal dış satımcısı 10 lar grubu ülkelerinin az gelişmiş ülkelere kendi çıkarlarına uygun politikaları uygulattırdıkları en önemli mekanizmadır.

B— Genişletilmiş Fon Kolaylığı :

Fon Yürütme Kurulunun 13.9.974 tarih ve 4377(74/114) sayılı kararıyla uygulanmağa başlanmıştır. (17)

Üretimleri yetersiz, dış ödemeleri dengesiz, büyüme hızları yavaş yapısal sorunları olan az gelişmiş ülkeler için kurulmuştur. Verilen kredinin süresi üç yıldır.

İlgili ülke, kotasının %140 ı kadar kredi kullanabilir. Ayrıca altın ve ilk kredi dilimlerini de kullanabilir. Böylece alabileceği kredi miktarı kotasının %190 a ulaşır. Yalnız bu uygulama sonunda Fondadaki ulusal parasının tutarı kotasının %265 ini aşmamalıdır. Gerçekte de kotasının %190 oranında Fondan döviz almış bir ülke bu döviz alabilmek için kotasının %190 oranındaki ulusal parasını Fona yatırmak zorundadır. Buna ilk yatırdığı kotasının %75 oranındaki ulusal parası katılırsa ulusal parasının, kotasının %265 ine ulaştığı görülür.

Bu kolaylıktan yararlanmak isteyen ülkede yardım süresince her yıl izleyeceği ekonomi politikasını ve bir yıl önce izlediği politikanın sonuçlarını Fona bildirmekle yükümlüdür. (18) görüldüğü gibi Genişletilmiş Fon kolaylığı da, Fona egemen ülkelerin az gelişmiş ülkelere istedikleri politikaları uygulamak için kullandıkları bir araçtır.

C— Ek Finansman Kolaylıkları (Witteveen Fonu)

29.8.977 de Fon Yürütme Kurulu Ek Finansman kolaylıkları yayınlamaya karar verdi. (19)

Amacı ekonomideki boyutlarına ve IMF deki kota paylarına göre önemli miktarda Finansman gereksinimi olan ülkelere kaynak sağlamaktır. Ek Finansman Kolaylıkları 23 Şubat 979 da yürürlüğe girdi.

Kaynakları 7 si OPEC üyesi, 7 Endüstrileşmiş 14 Fon üyesi ülke ile İsviçre'den borç anlaşmaları yapılarak sağlanmıştır.

Ödünç verenlere verilecek faiz oranları her altı ayda bir saptanacak ve bu oranlar ABD hükümet bonolarının ortalama getirisine eşit olacaktır.

Ek finansman Kolaylıkları Destekleme anlaşması yapmış ülkelere ülke kotasının %102, i oranında sağlanır. Üye ülke bu miktarı 4 dilimde alır. Bu 4 dilimden ilki üyenin kotasının %12,5 u, diğer 3 ü de %30 oranındadır.

Ek finansman kaynakları Genişletilmiş Fon Kolaylığından yararlanan ülkelere kotalarının %140 ı oranında sağlanır.

Kolaylıktan yararlanan ülkeler ödünç veren ülkelere verilen faizi ödedikleri gibi fona da ilk 3,5 yıl için % 02, ondan sonraki yıl için (bir yıl) %03,25, sonrası için %03,75 faiz öderler.

Bu kolaylıkla ilişkin dikkati çeken nokta bu kolaylığın ya fonla destekleme anlaşması yapmış, ya da Genişletilmiş Fon kolaylığından yararlanan ülkelere sağlanması yani ancak 10 lar grubunun çıkarına olan ekonomi politikalarını uygulamayı yükümlenmiş ülkelerin bu kolaylıktan yararlanabilmeleridir. (20)

D— Telafi Edici Finansman Kolaylığı:

Fon Yürütme Kurulunun 27 Şubat 963 Tarih 1977(6318) sayılı kararıyla uygulanmağa konmuştur. (21)

Bir ülkenin bu kolaylıktan yararlanabilmesi için o yıl içindeki dış satım ve işçi gelirleri toplamı son üç yılın aritmetik ortalamasının altında olmalıdır. Bu durumda olan bir ülke kotasının %100 ü oranında bu kolaylıktan yararlanabilir. (22)

E— Tampon Rezerv Kolaylıkları:

Fon Yürütme Kurulunun 25 Haziran 969 Tarih ve 2772(69/47)

sayılı kararıyla yürürlüğe konmuştur. Yine aynı kurulun 24 Aralık 1975 Tarih 4912(75/207) ve 4913(75/207) sayılı kararlarına göre üye ülkelerin bu kolaylıktan yararlanabilme oranı kotalarının %50'idir. (23)

Ancak bazı ham maddelerin dış satımını yapan ülkeler dış satımını yaptıkları hammaddelerin fiyat düşüşlerini karşılamak için bu kolaylıktan yararlanabilirler. Hangi hammaddelerin dış satımını yapan ülkelerin bu kolaylıktan yararlanabileceklerine Yürütme Kurulu karar verir.

Yürütme Kurulu Kasım 1970 te 4. uluslararası Kalay anlaşmasını imzalayan Kalay üreticisi ülkelerin Nisan 1973 te Kakao Birliği üyesi Kakao üreticisi ülkelerin 1978 de de Şeker anlaşmasını imzalayan şeker üreticisi ülkelerin bu kolaylıktan yararlanabileceklerine karar vermiştir. (24)

Bildiği gibi sanayi malları ve sermaye dış satımcısı gelişmiş ülkelerin çıkarı kendi ürettikleri sanayi mallarının fiyatları yükselirken hammadde fiyatlarının düşmesi sabit kalması ya da en azından sanayi malları fiyatlarından daha yavaş artmasıdır. (Gerçekte hammadde fiyatlarının, sanayi malları fiyatlarından daha yavaş artması dahi hammadde fiyatlarının orantısız olarak düşüşünü gösterir). Çünkü bu durumda dış ticaret hadleri hammadde dış satımcısı ve sanayi malları alımcısı az gelişmiş ülkelerin aleyhine döner ve bu ülkeler hammadde dış alımcısı ve sanayi malları dış satımcısı gelişmiş ülkelere sömürülür.

Sanayi malları dış satımcısı gelişmiş ülkeler sömürü oranlarını artırmak ya da en azından aynı oranda sürdürmek için hammadde fiyatlarının artışını engellemeğe çalışırlar. Bunu sağlayabilmek için egemen oldukları Fon aracılığıyla bu ülkelere bazı kredi olanakları sağlarlar. İşte «Tampon Rezerv Kolaylığı bu amaca» yöneliktir.

2 — Fon Özel Çekiş Hesabı :

Özel çekiş hesabı 1970 de Özel Çekiş Hakkı adıyla yaratılan yeni bir «Şartsız rezerv» türünün işlem gördüğü Fon hesabıdır.

Eylül 1967 de Fon Guvernörler Kurulunca «Özel Çekme Hakkı adıyla bir «Şartsız rezerv» türünün kurulması kararlaştırılmıştır. 1969

Not : ÖÇH «Özel Çekme Hakkı» Teriminin kısaltılmışıdır. Bu hakkın işlem gördüğü «Özel Çekme Hesabı» ÖÇ. Hesabı olarak gösterilmektedir.

da Fon anasözleşmesi bu amaca yönelik olaak değiştirilmiş, 1 Ocak 1970 te de uygulama başlamıştır. (25)

«Özel Çekme Hakkının» temel özelliği hiç bir gerçek karşılığı olmayan tümüyle «Kaydî» nitelikte ancak «Özel Çekme Hesabına» katılan ülkelerin Merkez Bankalarınınca kullanılabilecek ek bir «rezerv türü» olmasıdır. Yani üyelerin kendilerine tahsis edilen ÖÇH'nin ödeme zorunluluğu yoktur. (26)

Özel Çekme Hesabına katılmak Fon üyeleri için zorunlu değildir. Fakat 31.12.1979 Tarihinde Fon üyesi olan 140 ülkenin Kuveyt, Ste Lucie ve Saint Vincent dışında kalan 137 i bu hesaba katılmıştır. (26)

Ana Sözleşmenin 23. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca Fon ÖÇH Genel Hesap içinde de kabul edebilir, tutabilir ve kullanabilir.

Aynı maddenin 3. Fıkrası uyarınca da Guvernörler Kurulu %85 çoğunlukla birden fazla üye için Merkez Bankası görevi yapan kuruluşlara ÖÇH bulundurma yetkisi tanıyabilir. 2.1.1974 tarihinde Guvernörler Kurulu, Uluslararası Ödemeler Bankasına (BİS) bu hakkı tanımıştır. (27)

ÖÇH'nin tahsisı

Ana Sözleşmenin 24. Maddesinin 2. Fıkrasının a ve c bölümleri uyarınca Fon Özel Çekiş Hesabına katılan üyelerine ne oranla ÖÇH tahsis edeceğini 5 yıllık dönemler için kararlaştırır, tahsisler her yıl yapılır. Fon bu dönemin süresini 5 yıldan kısa, ya da uzun olarak ta saptayabilir.

Aynı fıkranın b bölümü uyarınca tahsisler tüm üye ülkelere kotalarının eşit oranında yapılır. 24. Maddenin 4. Fıkrası uyarınca tahsis aşağıdaki süreçle yapılır. Yürütme Kurulu Başkanı tüm ülkeler için geçerli bir oran önerir. Bu oran Yürütme Kurulunun onayına sunulur. Yürütme Kurulunun onayını alan öneri Güvernörler Kuruluna sunulur. Güvernörler Kurulunda %85 çoğunlukla kabul edilirse yürürlüğe girer. (28)

Şimdiye dek aşağıdaki tutarlar ÖÇH olarak tahsis edilmiştir.

1970—71—72 yılları	9315,0 Milyon ÖÇH
1973—74—75—76—77—78 yılları	9309,5 Milyon ÖÇH
1979—80—81	4032,0 Milyon ÖÇH

22656,5 Milyon ÖÇH (29)

ÖÇH'nin Kullanışı :

ÖÇH ları Özel Çekme Hesabına katılan üyelerce aşağıdaki biçimlerde kullanılabilir.

A— Ana Sözleşmenin 25. Maddesinin 2. Fıkrasının a bölümü uyarınca ÖÇ hesabına katılan üye ülke, Fonun seçeceği diğer bir katılan ülkeden kendisine tahsis edilen ÖÇH karşılığında «Konvertibl para isteminde bulunabilir.

— Aynı Fıkranın b bölümü uyarınca ÖÇ hesabına katılan bir ülke bu hesaba katılan diğer bir ülke ile anlaşarak bu ülkenin elinde bulunan ulusal parasını ÖÇH karşılığında satın alabilir.

C— 25. Maddenin 7. Fıkrası uyarınca da ÖÇ Hesabına katılan ülke

aa— Kota artışları sonucu ödemesi gereken tutarları

bb— Ulusal paralarını satın alırken ödenmesi gereken tutarlar

cc— Fonun kabul etmesi koşuluyla Genel Hesap içerisindeki diğer işlemler ile ilgili olarak Fona yapacağı ödemeleri ÖÇH ile yapabilir. (30)

1 — Fonun seçeceği ÖÇ hesabına katılan ülke, ÖÇH karşılığında istemde bulunan bu hesaba katılan başka bir ülkeye fiilen çevrilebilir. (De facto konvertibl) para sağlamak zorundadır.

25. Maddenin 5. Fıkrası uyarınca Fon (Konvertibl) çevrilebilir para isteminde bulunulacak ülkeyi katılan ülkelerin safi olmaları yedek durumlarını ve dış ödemeler açıklarını gözönünde tutarak seçer.

32. Maddenin b bölümü ABD Doları, İngiliz Sterlingi ve Fransız Frangını «De Facto Konvertibl» (fiilen çevrilebilir) dövizler arasında saymış, b bölümü de Batı Alman Markı, Belçika Frangı ve İtalyan Lirini «De Facto Konvertibl» Paralara çevrilebilir paralar olarak kabul etmiştir. 25. Maddenin 4. Fıkrası ÖÇ Hesabına katılan ülkelerin Fon tarafından seçilirse sağlamak zorunda olduğu «De Facto Konvertibl» dövizlerin üst sınırını saptamaktadır. Bu maddeye göre ÖÇ Hesabına katılan bir ülkenin ÖÇH yedeklerinin toplamı «Net Birikimli Tahsis»in iki katını aşamaz.

32. Maddenin a Fıkrası da net birikimli tahsisi ÖÇ Hesabına katılan bir ülkeye tahsis edilen ÖÇH dan iptal edilen ÖÇH çıkınca kalan miktar olarak tanımlıyor. (31)

Bu maddelerden çıkan sonuca göre yedek ve dış ödemeler durumu uygun olduğu için Fon tarafından seçilen ÖÇ Hesabına katılan bir ülke, ÖÇH tahsis'inden iptal edilen ÖÇH çıkınca kalan tutarın iki katını aşmamak koşuluyla istemde bulunan diğer ÖÇ Hesabına katılan ülkelere, ABD Doları, İngiliz Sterlini ya da, Fransız Frangı sağlamak zorundadır.

II — Sözleşmenin G ekinin I. Fıkrasının a bölümü uyarınca Özel Çekiş Hesabına katılan ve kendisine ÖÇH tahsis edilmiş bir ülkenin hergün elinde bulundurması gereken ÖÇH'nin ortalama tutarı «Net Birikimli Tahsisinin» %30 unun altına düşemez. Düştüğü takdirde ÖÇH yedeklerini aşağıdaki kaynaklardan sağlayabilir.

a— Herhangi bir başka katılan ülkeden

b— Altın ya da Fonun kabul ettiği bir para karşılığında Fon Genel Hesabından

c— Bir alım sonucunda Fon Genel Hesabından (Kredilerini kullanırken) (32)

ÖÇH'nin Hesaplanması :

Yürütme Kurulunun 13. Haziran. 1974 Tarih ve 4233(74/67) sayılı kararıyla ÖÇH değeri ağırlıklı bir düzenlemeyle hesaplanmağa başlanmıştır. (33)

Dünya mal ve hizmet dış satımında %1 den fazla payları olan 16 ülkenin parası bir birim ÖÇH değerinin hesaplanmasında gözönünde tutulmuştur.

I. Temmuz. 1978 bir birim ÖÇH değerinin hesaplanmasında gözönünde tutulacak 16 ülkenin payı yeniden saptanmıştır. Saptanan bu oranlar 30. Mart. 1977—80. Haziran. 1978 tarihleri arasında ÖÇH'nin bu paralarla belirtilen ortalama değerleriyle çarpılarak sepeti oluşturacak ulusal paraların tutarı bulunmuştur. Bir ÖÇH birimi bu ulusal paralar toplamına eşit kılınmıştır.

Her hangi bir gün bir birim ÖÇH'nin herhangi bir paraya örneğin Dolara göre değeri saptanmak istenirse o günkü kura göre sepeti oluşturan ulusal paralar Dolara çevterlimekte ve bir birim ÖÇH'nin o günkü Dolar karşılığı bulunmaktadır.

Bu hesap hergün Fon uzmanlarınca sepeti oluşturan 16 para için yapılmaktadır.

Bir birim ÖÇH'nin bu 16 para dışındaki herhangi bir paraya göre değeri de bir birim ÖÇH'nin Dolar değerinin, Doların resmi

kurdan ilgili paraya göre değeriyle çarpılmasıyla bulunmaktadır. (Fon Yürütme Kurulu 25.2.972 Tarih ve 3577(72/16) sayılı kararla tüm Fon işlemlerinin ÖÇH ile hesaplanmasına karar vermiştir.) (34)

1.7.1978 de saptanan 16 ülkenin payı ve sepetteki Ulusal Para tutarı

ABD Doları	3,	0,40
Alman Markı	12,5	0,32
Japon Yeni	7,5	21,00
Fransız Frangı	7,5	0,42
İngiliz Sterlingi	7,5	0,05
İtalyan Lireti	5,—	52,00
Hollanda Florini	5,—	0,14
Kanada Doları	5,—	0,07
Belçika Frangı	4,—	1,60
S. Arabistan Riyali	3,—	0,13
İsveç Kronu	2,—	0,11
İran Riyali	2,—	1,70
Avustralya Doları	1,5	0,017
İspanyol Pesetası	1,5	1,50
Norveç Kronu	1,5	0,10
Avusturya Şilingi	1,5	0,28
100,—		Toplam = 1. ÖÇH (35)

Özel Çekiş Haklarının Faizi:

Özel Çekiş Haklarının Faizleri Ana sözleşmenin 26. Maddesinde saptanmıştır. 26. Maddenin 1. Fıkrası uyarınca ÖÇH na katılan tüm üyelere eşit faiz ödenir. Aynı maddenin 2. Fıkrası uyarınca her ülkenin ödediği Faizin ana parası o ülkenin «Net Birikimli Faizdir.»

3. Fıkra uyarınca faiz % 1,5 olarak saptanmıştır. Fakat Yürütme Kurulu birçok kararıyla bu oranı değiştirmektedir. 1. Ocak. 1970 bu oranı %6 olarak saptanmıştır. (36)

Özel Çekme Haklarının İrdelenmesi:

aa) Genel olarak:

Fonun kendi tanımına göre Özel Çekme Hakları, fon tarafından karşılıksız olarak yaratılan rezerv araçlarıdır.

ÖÇH karşılıksız olma niteliğinden dolayı tahsis edildiği ülkeye mal ya da hizmet dış satımı yapmadan mal ve hizmet dış alımı yapma olanağı sağlar, başka bir deyişle kaynak aktarır. Bu kaynak aktarımının **edilgen yanı** (Kaynak aktaranları) ise hesaba katılan diğer ülkelerdir.

ÖÇH ları hesaba katılan tüm ülkelere eşit olarak tahsis edilseydi sonuçta kaynak aktarımı açısından bir değişiklik olmayacaktı. Oysaki ÖÇH ları hesaba katılan her ülkeye eşit olarak değil, kotasının eşit bir oranında tahsis edilmektedir.

Bu yöntemle 31.2.979 Tarihine dek 127, Az Gelişmiş ülkeye 5.130. 300.000 ÖÇH tahsis edilmişken, Fona egemen olan 10 gelişmiş ülkeye 8 217 300 000 ÖÇH tahsis edilmiştir. (37) Başka bir deyişle 127 az gelişmiş ülke 10 gelişmiş ülkeye 8 217 300 000 ÖÇH lık kaynak aktarmışken, Fona egemen olan 10 gelişmiş ülke az gelişmiş 127 ülkeye 5 130 300 000 ÖÇH lık kaynak aktarmışlardır. Bu irdelemeden çıkan matematiksel sonuç ÖÇH tahsisinin yüzeysel eşitliği açısından az gelişmiş ülkelere yönelik büyük bir sömürünün varlığıdır.

bb) Özel olarak :

ABD, 2. Dünya savaşından gerek askeri gerek iktisadi açıdan son derece güçlü bir durumda çıkmıştır. ABD nin kazandığı bu büyük güce koşut olarak Dolarda büyük bir güç kazanmış, ve Uluslararası alanda aranan tek **para durumuna** yükselmişti.

ABD bu durumdan yararlanarak gereksinmesi olan tüm mal ve hizmet dış alımlarını kendi ulusal parası ile yapmağa başlamıştır. Dolar o dönemde altına konvertibl olduğundan ve bu konvertibilitesi ABD hükümetinin güvencesi altında olduğundan Sosyalist dünya dışında tüm ülkeler Merkez Bankalarının, hatta özel girişimcilerinin en önemli para saklama aracı niteliğini almıştı.

1960 yıllarının ikinci yarısında genellikle «Euro-Dollar=Örodolar» diye adlandırılan bu paralardan ABD dışında büyük bir birikim oluşmuştur.

Yine aynı dönemlerde hızlanan Viat-Nam savaşı harcamalarını karşılamak için ABD de yapılan sürekli Enflasyon sonucu Dolar değer yitirmeğe, altın ise tersine değer kazanmağa başlayınca ABD di-

şında ellerinde Dolar bulunduranlar ABD Hazine Bakanlığına başvuru olarak altın isteminde bulunmağa başladılar.

Bu istemler karşılanmağa başlanınca ABD Hazine Bakanlığının elinde bulunan altın stokları hızla azalmağa başlamıştır. İşte ÖÇH düzeni ABD ye dış ülkelerin Merkez Bankalarında bulunan Dolarları karşılıksız olarak geri alabilme olanağını sağlamak için konulmuştur. Özetlemek gerekirse ÖÇH genelde gelişmiş ülkelerin az gelişmiş ülkeleri sömürü aracı olduğu gibi özelde de ABD ye hizmet etmek amacıyla kurulmuş bir düzenlemedir.

3 — Bağımsız Hesaplar:

İMF nin yukarıdaki hesapların dışında «Para Yardım Hesabı» ve «Güvenlik Hesabı» adlı iki hesabı daha vardır.

A— Para Yardım Hesabı:

Yürütme Kurulu 13.6.974 te 4241(74/67) sayılı karar «Petrol Koylaylığı» adıyla Aralık 1975 sonuna dek uygulanacak bir kredi hesabı kurmuştu. 12 Temmuz 976 da da 5144(74/102) sayılı kararla 31 Aralık 1975 te sona eren «Petrol Koylaylığı» hesabının yerini alacak «Para Yardım Hesabını»nı kurdu. (36)

Bu hesaptan BM. Genel Sekreterliğinin saptayacağı petrol fiyatları artışından en çok etkilenmiş ülkeler yararlanacaktır.

BM. Genel Sekreterliği aşağıda yazılı 39 ülkeyi bu hesaptan yararlanacak ülkeler olarak saptadı.

1 — Afganistan, 2 — Bengladeş, 3 — Burma, 4 — Burundi, 5 — Cad, 6 — Dahomey, 7 — El Salvador, 8 — Etopya, — 9 — Fildişi Sahili, 10 — Gana, 11 — Gine, 12 — Güyan, 13 — Hatti, 14 — Honduras, 15 — Hindistan, 16 — Hamerun, 17 — Kenya, 18 — Khmer, 19 — Laos, 20 — Lesoto, 21 — Malagazi, 22 — Mali, 23 — Merkezi Afrika, 24 — Mısır, 25 — Moritanya, 26 — Nijer, 27 — Pakistan, 28 — Runda, 2 — B. Samoa, 30 — Senegal, 31 — Sierra Leone, 32 — Somali, 33 — Sri Lanka, 34 — Sudan, 35 — Tanzanya, 36 — Uganda, 37 — Yukarı Volta, 38 — K. Yemen, 3 — G. Yemen.

Hesabın kaynakları, «Petrol dış satımı yapan», «Sanayileşmiş» ve petrol fiyat artışından «En fazla etkilenmiş» ülkeler arasında yer

almıyan 24 Fon üyesi ile İsviçre tarafından sağlanmaktadır. 31.12.979 a dek bu ülkeler toplam 160 Milyon ÖÇH kaynak sağlamayı kabul etmişlerdir. 31.12.979 a dek Petrol fiat artışlarından en çok etkilenen 39 ülkeye sağlanan toplam kredi yıllara göre şöyle olmuştur.

1975—76 Mali Yılı	13,80 Milyon ÖÇH	
1976—77 Mali Yılı	27,51 Milyon ÖÇH	
1977—78 Mali Yılı	24,95 Milyon ÖÇH	
1978—79 Mali Yılı	19,09 Milyon ÖÇH	
	85,35	(39)

Her bir ülkeye 4 yılda sağlanan ortalama kredinin 2,189 Milyon ÖÇH olduğu görülmektedir.

Rakamların «gülünç» diye nitelendirilebilecek küçüklüğü bu hesabın niteliğini ve yeterlilik derecesini göstermektedir.

B— Güvenlik Fonu:

Az gelişmiş ülkelerin ABD nin sömürü çemberinden giderek kurulması sömürüye dayalı ABD ekonomisini gittikçe sarsmış buna koşut olarakta Dolar 970 lerde de değer yitirmeğe devam etmiştir. Doların değer yitirmesi ise doğallıkla altın fiatlarını yükseltmiştir.

ABD, Doların değer yitirmesini, altının da değer kazanmasını engellemek için dünya piyasalarına altın satmağa başlamıştır. Fakat bu kez ABD nin altın stokları azaldığından Dolar karşılıksız kalmış ve daha hızlı olarak değer yitirmeğe başlamıştır.

ABD bu kez İMF nin elinde bulundurduğu altınları satması isteminde bulunmuştur. 976 yılında da Fona ortaklaşa egemen olduğu 10 lar grubunu bu konuda ikna etmeyi başarmıştır.

Yürütme Kurulu 5. Mayıs. 976 da 5069(76/72) sayıyla elindeki altını bir program içinde satmayı kararlaştırmıştır. (40) Yine aynı kararla bu satıştan elde edilecek gelirin bir bölümünün Fon üyelerine geri verilmesi, bir bölümünün de az gelişmiş ülkelere kredi olarak tahsis edilmesi kabul edilmiştir.

Uluslararası Para Fonu altın satışlarından elde ettiği paraları uluslararası kuruluşların ya da herhangi bir ülkenin piyasada işlem gören tahvil ve senetlerine yatırarak bu paralardan gelir elde eder.

Satılan altından elde edilen paranın yarısıyla, bu buparanın işletilmesinden elde edilen gelir «Güvenlik Fonu»nu oluşturmuştur. Güvenlik Fonundan iki dönemde kaynak tahsis edilmiştir. 1.7.1976 dan 30.6.978 e dek süren birinci dönem ve 1.7.978 den 30.6.980 e dek süren ikinci dönem.

Birinci dönemde 1,306 Milyar Dolarlık altın satılmış, 841 Milyon Dolar üyelere kredi olarak dağıtılmıştır.

Güvenlik Fonundan kredi isteminde bulunan bir ülke Uluslararası Para Fonuna rezerv durumu ve rezervlerindeki gelişmelerle ilgili bilgi vermek zorundadır.

Ayrıca önceden Uluslararası PaPra Fonuyla ya destekleme anlaşması, ya da Genişletilmiş Fon Anlaşmaları yapmış olması ve bu anlaşmalar çerçevesinde Uluslararası Para Fonuna her yıl uygulayacağı programı sunma olması da gerekir.

Her yıl kredi olarak dağıtılması belirlenen «Güvenlik Fonu» tutarı o yıl Yürütme Kurulunca «Güvenlik Fon»undan yararlanabileceği kabul edilen ülkelere kotaları oranında dağıtılır. Fondan alınan kredi 6 aylık 10 taksitle ödenir. Yıllık faiz oranı fiilen borçlu olunan tutarın %0,5 dir. (41)

«Güvenlik Fon»un irdelenmesinde 3 nokta dikkatimizi çekmektedir.

1 — «Güvenlik Fonu» ABD Dolarının değer yitirmesini engellemek için başka bir deyişle ABD ye hizmet amacıyla kurulmuştur.

2 — «Güvenlik Fonu»da Uluslararası Para Fonunun diğer tüm hesapları gibi Fona egemen ülkelerin az gelişmiş ülkelere istedikleri politikaları uygulamak için kullandıkları bir araçtır.

3 — Bu hesaptan da üyeler, Fon'un diğer bir çok hecaplarından olduğu gibi kotaları oranında yararlanmaktadırlar. Başka bir deyişle krediye en çok gereksinmesi olan yoksul ülkeler hesaptan en az yararlanan ülkeler olmaktadır.

III — İMF'nin AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERİ UYGULAMAĞA ZORLADIĞI POLİTİKALAR VE NEDENLERİ :

«.....Hükümetler ise başka bir yol izliyorlar. Hiçbir hükümet kalkıp size belli bir politikayı doğrudan önermez. Ama bu önerileri ge-

lip bize söylüyorlar, gidip şunları söyleyin diyerek. Bize empoze edilen politikaları da, biz size ve anlaşmaya oturduğumuz ülkelere empoze etmek aktarmak zorundayız. Mr. WOODWARD.

İMF Türkiye Masası eski Şefi Mr. Woodward'ın 978 Kasımında o zamanki Türkiye İşletmeler Bakanı Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu'na söylediği bu sözler, İMF nin sanayi, malları ve sermaye dışsatımcısı ülkelerin çıkarlarına uygun politikaları yansız bir görünüm altında Az Gelişmiş ülkelere nasıl zorla kabul ettirdiğini göstermektedir.

İMF nin Az Gelişmiş ülkelere uygulattığı İktisat Politikaları 4 bölümde toplayabiliriz. İncelemelerimizde bu politikalar ve sonuçlarıyla ilişkin örnekler, hem bizi yakından ilgilendirdiği, hem de zaman olarak çok yakın oldukları için ülkemiz Türkiye'den verilmektedir.

I — Devalüasyon.

Paranın dış değerinin düşürülmesi diye tanımlanabilecek olan Devalüasyon İMF nin ısrarla AGÜ lere uygulattırmağa çalıştığı en önemli önlemdir. Bu nedenle İMF Latin Amerika ülkelerinde Devalüasyon'un kara bayrağı diye adlandırılmaktadır.

Ana gerekçesi Devalüasyon sonucu dış alım malları pahalılaşacağından dış alımın azalacağı, buna karşılık dış satım malları döviz olarak daha ucuza satılabileceklerinden dış satımın artacağı, böylece ülkenin döviz sorununun çözümleneceğidir.

Dışarıya işçi gönderen AGÜ ler için ileri sürülen ek bir gerekçe ise yurt dışındaki işçilerin göndereceği dövizlerin artacağıdır.

Döviz kıtlığı çeken ve bu nedenle İMF ye kredi için başvuran AGÜ ler ancak sanayileri için ara malı ve hammadde dış alımı yapabilecek durumdadırlar. Bu malların istem esnekliği, (talep elastikiyeti) çok düşük olduğundan fiatların yükselmesi toplam istemlerini etkilemez. Kaldiki sanayinin çalışması için yasamsal önemde olduklarından dış alımlarının azalması ülke ekonomisi için yararlı da değildir.

AGÜ lerin dış satımının çok büyük bir bölümünü hammadde ve tarımsal ürünler oluşturur. Hammadde ve tarımsal ürünlerin dünya piyasalarındaki istem esneklikleri ise çok düşük olduklarından fiatların düşürülmesi dıştaki toplam istemlerini çok az artırır.

İMF ye kredi için başvuran AGÜ ler döviz sıkıntısı içinde olduklarından, geleneksel dış satım malları olan hammadde ve tarım ürünleri stokları, başvuru sırasında tükenmiş durumda olmaktadır. Bu malların Sunu Esnekliği (Arz elastikiyeti) de çok düşük olduğundan, dış piyasalarda bu mallara olan istem artsa bile bu ülkelerin kısa sürede artan istemi karşılama olanakları yoktur.

Devalüasyon yurt dışında işçi bulunduran AGÜ lerin İşçi Döviz girişlerini de önemli ölçüde artırmamaktadır. Oysa ki katlı kur uygulamaları bir sıçrama yaratacak derecede işçi döviz artışını sağlamaktadır.

Devalüasyon dışalım fiyatlarını yükselttiğinden AGÜ lerin sanayileri de girdi olarak dış alım mallarına bağılı olduğundan, sanayi ürünlerinin maliyetlerini artırmakta ve maliyet enflasyonuna neden olmaktadır. Bu kez IMF, iç fiyatların dış fiyatların üstünde olduğu gerekçeyle ülkeyi yeni devalüasyonlar yapmak zorunda bırakmaktadır. Aşağıdaki örnekler bu savı doğrular. Böylece devalüasyon yapan ülke sonsuza dek tırmanan bir devalüasyon-enflasyon sarmalının içine sokulmaktadır.

1980 yılı başlarında devalüasyon yapmış olan Türkiye'nin 30.9.1980 tarihi itibarıyla elde ettiğİ sonuçlar bu konuda çok öğreticidir. Türkiye'de 24. Ocak. 1980 de Doların resmi değeri 47 TL, karaborsa değeri 54 TL idi. İMF nin ağır baskıları sonucu Doların resmi değeri 25 Ocak 1980 de 70 TL. 2 Nisan 1980 de 73,70 TL. 9 Haziran 1980 de 78 TL. 4 Ağustos 1980 de 80 TL. ve Devalüasyon oranı Eylül sonu itibarıyla %70,21. (42)

Eylül sonu itibarıyla (%70,21 devalüasyonla) elde edilen sonuçlar şunlardır:

a— Toptan eşya fiyatları endeksi %69,9 artmıştır. Oysaki 1979 un aynı döneminde bu oran %53,4 tü. Yani devalüasyon yaklaşık olarak aynı oranda bir enflasyona neden olmuştur. Görüldüğü gibi Türkiye ekonomisi sonsuza dek tırmanan bir Devalüasyon-Enflasyon sarmalının içine sokulmuştur.

b— Ödemeler dengesindeki cari işlemler açığı ise dışalımın % 20,9 artışına karşılık dış satımın ancak % 7,52, işçi gelirlerinin ise %6,7 artması, Turizm net gelirinin ise %3,32 oranında azalması sonucu 532 milyon Dolardan 1225 Milyon Dolara çıkmış, yani % 130,26

oranında artmıştır. Bu sayılar devalüasyonun AGÜ lerin döviz sorunlarını çözmediğinin tersine ağırlaştırdığının en önemli kanıtıdır. (43)

İMF nin AGÜ lere Sürekli Devalüasyon Yaptırmasının Nedenleri:

aa) Devalüasyon gerekçesinde ileri sürdüğü gibi AGÜ lerin dış alımlarını azaltmaz, tersine dış alımlarını azaltmalarını engeller.

Yukarıda da belirtildiği gibi döviz kıtlığı çektiklerinden İMF ye başvuran AGÜ ler ancak sanayileri için ara malı ve hammadde dış alımı yapabilecek durumdadırlar. Sanayilerini durdurmak istemediklerinden de bu mallardan vazgeçemezler.

Bu malların dış alımını durdurmanın yolu ise bunları yurt içinde üretecek tesisleri yapmaktır.

AGÜ lerin sanayileşme düzeyleri düşük olduğundan bu tesislerin önemli bir bölümünü dışarıdan getirtmek zorundadırlar. Yüksek oranlarda yapılan devalüasyon ise bu gibi tesislerin fiyatlarını yükselterek, yapılmasını olanaksız kılar.

Örneğin 25 Ocaktan önce yapılması tasarlanan ve 10 Milyon Dolarlık bir dış alımı gerektiren bir ara malı üretim tesisinin yalnız dış alım maliyeti 470 Milyon liradan 900 Milyon liraya çıkacağından, yani yaklaşık olarak %100 oranında artacağından yapılması olanaksız duruma gelir. Böylece devalüasyon yapan AGÜ'lerin, sanayi malları ve sermaye dış satımcısı ülkelere ekonomik bağımlılıkları artar.

bb— AGÜ lerin devalüasyon yapmaları yani paralarının dış değerlerini düşürmeleri İMF ye egemen olan sanayi malları ve sermaye dış satımcısı ülkelerin paralarına değer kazandırır. Paraları konvertibl olan bu ülkeler para basarak mal ve hizmet dış alımı yaparlar. Fakat sürekli para basma sonucu, belirli bir süre sonra paraları hem içerde, hem dışarıda değer yitirmeğe başlar. Örneğin Dolar sürekli bir değer yitirme süreci içindedir. İşte İMF ye egemen olan ülkeler, bu örgüt aracılığıyla AGÜ lere devalüasyonlar yaptırarak paralarının AGÜ'lerin paralarına oranla değer yitirmemelerini ve «Konvertibl» olmasından doğan sömürünün sürmesini sağlarlar.

cc) Herhangi bir ülkenin devalüasyon yapması dış ticaret hadlerini aleyhine geliştirir. İMF aracılığıyla tüm AGÜ lere devalüasyon

yaptırılması ise İMF ye egemen olan ülkelerle AGÜ ler arasındaki dış ticaret hadlerini AGÜ lerin aleyhine değiştirir. Yani, AGÜ ler GÜ lerden yaptıkları bir birim dış alımı karşılamak için devalüasyonlardan sonra daha fazla dış satım yapmak zorunda kalırlar. Böylece İMF ye egemen olan ülkelerin AGÜ leri sömürü oranı artar.

dd) Dış yatırımcılar devalüasyon yapan AGÜ de devalüasyondan sonra aynı miktar yatırımla ülke ekonomisinin daha büyük bir oranını denetlemek olanağını elde ederler. Örneğin 25 Ocak 1980 Devalüasyonundan önce Türkiye'ye 10 Milyon Dolarlık bir yatırım yapan bir dış yatırımcı 470 Milyon TL. lik bir varlığa sahip olurken, devalüasyondan sonra aynı miktarda yatırım yapan bir dış yatırımcı 700 Milyon TL. lik bir varlığa sahip olur.

ee) Devalüasyon dış yatırımcıların ülke içinde işçilerine ödedikleri ücretleri döviz olarak düşürür.

Örneğin 25 Ocak 1980 devalüasyonundan önce Türkiye'deki bir işçisine en az ücret olan 5400 TL. ödeyen bir dış yatırımcı döviz olarak $5400 \div 47 = 114,89$ Dolar ödeme yaparken devalüasyondan sonra $5400 \div 70 = 77,14$ Dolar ödeme yapmış olur.

Özet olarak AGÜ lere yaptırılan devalüasyonlar bu ülkelerle İMF ye egemen olan sanayi malları ve sermaye dış satımcısı gelişmiş ülkeler arasındaki tüm iktisadi ilişkilerde bu sonunculara yarar sağlar.

2 — Yatırımları etkileyen Para-Kredi Politikaları:

A— Merkez Bankasının kamu kesimine ve özellikle KİT lere açtığı kredilerin kısıtlanması.

Bu önlem İMF nin AGÜ lere kredi açmak için ileri sürdüğü koşulların en önemlilerinden birini oluşturur. «Önce İstikrar sonra Büyüme» solaganıyla ve enflasyonun hızını azaltacağı gerekçesiyle AGÜ lere kabul ettirilir.

Herhangi bir AGÜ nün dış alımı ikâme edebilecek yatırım ve ara malları sanayilerini kurması ülke pazarını İMF ye egemen ülkelere kapatır. Hatta sanayileşme belirli bir düzeyi aşarsa söz konusu AGÜ sanayi malları dış satımcısı ülkelere dünya piyasalarında da rakip olabilir. AGÜ lerin önemli bir niteliği özel kesimin yatırım ve ara malları üretecek sanayileri kurabilecek olanaklara sahip olmamasıdır. Ayrıca bu tür malların üretiminin kârlılığı da başlangıçta yatırılacak sermayeye oranla çok düşüktür.

Bu nedenlerden dolayı bu tür tesisler AGÜ lerde genellikle Kamu Kuruluşlarınca kurulur. İşte İMF, Merkez Bankalarının Kamu kesimine ve özellikle Kamu İktisadî kuruluşlarına açtığı kredileri kısıtlatarak AGÜ lerde yatırım malları ve ara malları üretecek tesislerin bunları kurabilecek potansiyele sahip kamu kuruluşlarınca kurulmalarını engeller. Böylece AGÜ lerin kendisine egemen olan ülkelerin dış satımcısı oldukları yatırım mallarıyla ara mallarının sürekli dış alımcısı olmalarını sağlar.

B— Faiz Oranlarının Serbest Bırakılması :

İMF nin AGÜ lere kredi açmak için üstünde önemle durduğu parasal bir önlem de faiz oranlarının serbest bırakılmasıdır. Gerekçe olarak faiz oranları serbest bırakılınca bu oranların yükseleceği, bu yükselmenin de tasarrufları artırarak toplam istemi azaltacağı, sonuç olarak ta azalan istemin fiyat artışlarını azaltacağı ileri sürülür. Bu savın güçsüz yanı «Maliyet Enflasyonunu» gözönünde tutmamasıdır. Üretimlerini yüksek faizler ödeyerek sürdüren firmalar, ödedikleri bu faizleri, ürettikleri malların maliyetlerine aktararak, bu malları daha pahalı satmak zorunda kalırlar.

Faiz oranlarının serbest bırakılarak yükseltilmesi, AGÜ lerde Özel Kesimin zaten çok kısıtlı olan olanaklarını daha da azaltarak bu kesimin yabancı sermayeye olan gereksinmesini artırır.

Bu önlemin ikinci bir etkisi de kolaylıkla kredi bulamayan ve pahalılaşan ürünlerini piyasada satamayan küçük işletmeleri tasfiye etmesi, bankalarla bütünleştikleri için kolay ve ucuz kredi bulabilen ve geniş pazarlama örgütleri nedeniyle ürünlerini pazarlıyabilen Tekelci işletmeleri güçlendirmesidir.

İMF nin bu önlemi zorla kabul ettirmesinin ana nedeni kendisine egemen olan; sermaye dış satımcısı ülkelere sermayelerini yatırabilecekleri yeni alanlar sağlamaktır.

İkinci neden ise AGÜ lerde, sanayi malları ve sermaye dış satımcısı ülkelerle ilişkileri olan Tekelci işletmeleri güçlendirmektir. Türkiye kredi alabilmek için İMF ye göndermek zorunda kaldığı 2.6.980 Tarihli «İyi Niyet Mektubunda» Merkez Bankasının kamu kesimine açtığı kredileri kısıtlamayı, faiz oranlarını serbest bırakmayı, ithal ikâmesi politikasını bırakmayı taahhüt etmiştir. (44) Gerçekten de Merkez Bankasının kamu kesimine açtığı krediler kısıtlanmış,

Ekim, 1979 da Kamu Kesimine açılan kredilerin toplam kredilere oranı %86,08 iken Eylül 1980 de %80,5 e düşürülmüştür.

Yine kamu kesimine açılan krediler Eylül 1980 ve 31 Aralık 1979 tarihine oranla sabit fiatlarla %23,25 oranında azaltılmıştır. (45)

Bu dönemde Banka Kredileri de serbest bırakılmıştır.

1980 yılı Programında 192,2 Milyar TL olan İmalat Sanayi yatırımları 1981 yılı Programında 178,9 Milyar TL. ye düşürülmüştür. Azalma oranı Carî Fiatlar gözönüne alınırsa %6,9 dur. Sabit Fiatlar gözönüne alınarak hesaplanırsa %53,46 dır. (Eylül sonuna dek %69,9 olan fiat artış oranının yıl sonuna dek %100 e çıkacağı varsayımıyla) (46)

Tüm bu önlemler gerekçelerinde belirtildiği gibi enflasyon hızını azaltmamış tersine 1979 un ilk dokuz ayında %53,4 olan Toplam Eşya Fiatları Endeksi artış oranı, 1980 in aynı döneminde %69,9 olmuştur.

Buna karşılık Milli Gelir, Sanayi Üretimi ve Yatırımlarda büyük düşmeler olmuştur.

aa) DİE nin 1980 için yaptığı ikinci geçici Milli Gelir Tahminine göre 1980 yılında toplam Milli Gelir %2,2 oranında azalacaktır. Yıllık Nüfus artış hızı %2,3 olduğundan kişi başına düşen gelirdeki azalma ise %4,5 tir.

bb) Yine aynı tahmine göre 1980 yılında Toplam Sanayi üretimi %6,1 oranında azalacaktır. Kişi başına düşen sanayi üretimindeki azalma ise %8,4 tür. (47) DPT nin 115 Temel Sanayi malının üretim gerçekleştirmeleri raporuna göre 31 Ağustos 1980 e dek bu 115 malın 71 inde %2,6 dan %56 ya varan üretim azalmaları olmuştur.

cc) Yine DPT ye göre 31 Ağustos 1980 e dek geçen yılın aynı dönemine göre toplam yatırımlarda, sabit fiatlarla %20 oranında bir azalma olmuştur. Kamu yatırımlarında ise 31 Ağustos 1980 e dek %66 olması gereken fiziksel gerçekleşme oranı %30 dolayındadır.

3— Dış Ticaret ve Yabancı Sermaye Politikası:

A— Dış Alım Politikası:

İMF'ye egemen olan sanayi malları ve sermaye dış satımcısı ülkeler bir çok AGÜ'nün bilinçlenerek yatırım mallarıyla, ara malları sanayilerini kurmaları ve dış ticaretlerini dünyanın tüm ülkelerine yaygınlaştırmaları sonucu sürekli bir pazar yitirme süreci içerisinde-

ler. Bu nedenle İMF, kredi için başvuran AGÜ lere, dış alımlarını azaltmalarını engelleyecek önlemleri almağa zorlar.

AGÜ lere yaptırılan devalüasyonlarla, Merkez Bankalarının kamu kesimine açtıkları kredilerin kısıtlattırılmaları, ilgili bölümlerde belirtildiği gibi bu sonucu dolaylı olarak sağlar. Ayrıca kredi isteminde bulunan AGÜ ler «Dış alım yasaklarıyla, dış alım miktar kısıtlamalarını giderek kaldırmayı ve yeni kısıtlamalar koymamayı» taahhüt etmek zorunda bırakılırlar.

Türkiye de İMF ye gönderdiği 2.6.80 tarihli «İyi Niyet Mektubunda» aynen «dış alıma yeni kısıtlamalar getirilmeyeceği ve o günkü dış alım kısıtlamalarının arttırılmıyacağı konusunda güvence vermiştir. (48)

B— Dış Satım Politikası:

İMF ye egemen olan ülkelerin en büyük özelliği (Birleşik Amerika dışında) tarımsal alanda kendilerine yetmemeleri ve tarım ürünleri dış alımı yapmalarıdır. Bir ülkedeki gıda maddelerinin fiatı ise o ülkedeki ücretleri belirleyen en büyük etkidir.

Bu nedenle İMF kredi için başvuran AGÜ lerin yatırımlarını tarıma ve tarım ürünlerini işleyen basit teknoloji emek yoğun sanayilere, dış satımlarını da tahıl, sebze, meyve, balık gibi tarım ürünleriyle söz konusu sanayilerin, un, konserve gibi ürünlerine yöneltmek ister.

Türkiye yukarıda belirtilen İyi Niyet Mektubunda «Sebze, Meyve ve Balık» dış satımını destekleyeceği konusunda güvence vermektedir. (49)

C— Yabancı Sermaye Politikası:

İMF ye egemen olan ülkelerin belirleyici niteliklerinden biri de sermaye dış satımcısı olmalarıdır. «Azalan Kâr Oranları Yasası» nedeniyle bu ülkeler düzenlerini korumak için, sürekli dış ülkelerde özellikle AGÜ lere yatırım yapmak zorundadırlar.

Bu nedenle İMF, kredi için başvuran AGÜ leri ekonomilerini yabancı sermaye yatırımlarının kârlı olduğu ve bu yatırımlara gereksinime duyan bir yapıya dönüştürecek önlemleri almağa zorlar. Yukarıda da belirtildiği gibi AGÜ lere yaptırılan devalüasyonlar bu ülkelerde yabancı sermaye yatırımlarını çok kârlı bir duruma getirirken, faiz oranlarının serbest bırakılması da ülke ekonomisinin yabancı sermaye

yeye olan gereksinmesini artırmaktadır. Ayrıca bu ülkeleri yabancı sermaye yatırımlarını engelleyen ya da zorlaştıran yasal düzenlemeleri de kaldırmağa zorlarlar. Türkiye ise dünyanın en özgürlükçü «Yabancı Sermaye Yasası»na sahip olduğundan Türkiye'den bu konuda devalüasyon ve faiz oranlarının serbest bırakılması isteminden başka bir istemde bulunulmamıştır.

4 — Sosyal Politikalar:

A— Nominal ücretlerin dondurulması ya da artış hızlarının azaltılması:

AGÜ lerdeki ücretlerin yabancı para, örneğin Dolar olarak düşük olması GÜ lere bu ülkelerden ucuz dış alım yapabilme olanağını sağlar.

İşte bu nedenle İMF, kredi için başvuran AGÜ lere bir yandan sürekli devalüasyonlar yaptırırken bir yandan da Nominal ücretleri dondurmağa ya da en azından artış hızlarını ulusal paralardaki değer yitirme oranlarının altında tutmağa zorlar.

Nominal ücretlerin fiat artış hızının altında yükselmesi ise gerçek ücretlerin düşmesi sonucunu doğurur.

İMF nin Türkiye ile ilgili olarak yayınladığı 31 Mart ve 3 Nisan 1980 tarihli raporlarında ücretlerin dondurulması gerektiği belirtilmektedir.

Oysaki Türkiye de 979 Mayısında 151,32 TL. olan ortalama günlük net ücretler 980 Mayısında sabit fiatlarla 92,37 TL. ye düşmüştür. Düşüş oranı %38,95 tir. (7)

B— Halkın Tükettiği KİT Ürünlerine Yapılan Sübvansyonların kaldırılması:

KİT ürünleri kabaca 2 bölüme ayrılabilir.

a— Sanayi ve Tarıma girdi sağlayan ürünler.

b— Halkın kullandığı tüketim malları ile halka yönelik hizmetler (Çay, Şeker, EBK nin sattığı Et, SEK in sattığı Süt ve Süt ürünleri, Sümerbank ürünleri, DDY ve Denizcilik Bankasının yolcu taşımacılığı gibi)

KİT ürünlerinden halkın tükettiği tüketim malları ile, halka yönelik hizmetler birçok Gelişmiş ve Az Gelişmiş ülkede mal oluş fiyatlarının altında halka sunulur. Aradaki fark devletçe karşılanır.

Bu ürün ve hizmetlerin özellikle AGÜ de ucuza sunulması, geçim sıkıntısından bunalmış dar gelirli halk yığınlarını biraz olsun rahatlatacak bir önlemdir. Bu subvansyonlar Merkez Bankası kaynaklarıncı karşılanırlarsa kuşkusuz enflasyoncu bir etki yaparlar.

Oysaki aynı subvansyonlar, yüksek kademelerdeki Gelir Vergisi oranları artırılarak, yüksek gelirlerden alınacak vergilerle karşılanırlarsa ekonomiye böyle bir etki yapmazlar.

İMF kredi için başvuran AGÜ lere ısrarla kamu kesiminin ürünlerine yaptıkları subvansyonları kaldırmaya zorlamaktadır.

Türkiye'de 2.6.980 Tarihli «İyi Niyet Mektubunda» KİT'lerin tümüyle serbest piyasa düzenine göre yönetileceği maliyet artışlarının derhal fiyatlara yansıtılacağı konusunda güvence vermektedir. (50)

DİP NOTLARI

- 1 — IMF Proposed Second Amendment to the Articles of the Agreement of the IMF - Report by the Executive Directors of the board of Governors.
- 2 — A.G.Y.
- 3 — Fond Monétaire internationale, «International Financial Statistics, Français Volume XXXII, Numero 2» Sayfa 7 deki verilerden tarafımızdan hesaplanmıştır.
- 4 — IMF. Proposed Second Amendment to the Articles of the Agreement of the IMF. Report by the Executive Directors to the Board of Governors 1976.
- 5 — Fond Monétaire internationale, international, Financial Statistics, Français Volume XXXII, Numero 2 Sayfa 7 deki verilerden tarafımızdan hesaplanmıştır.
- 6 — IMF proposed Second Amendment to the Articles of Agreement of the IMF Report by the Executive Directors of the board of Governors 1976.
- 7 — Uluslararası Para Sistemi dün ve bugünü Doç. Dr. Gül Günver Turan - Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları sh. 98.
- 8 — Fond. Monétaire Internationale, International Financial Statistics, Français Volume XXXII numero 2.

- 9 — İMF proposed second Amendment to the Articles of the Agreement of the IMF Report by the Excutive Directors of the board of Governors 1976.
- 10 — Fond Monetaire Internationale, International, Financial Statistics, Français Volume XXXII Numero 2 sh. 7 deki veirlerden tarafımızdan hesaplanmıştır.
- 11 — İMF proposed second Amendement to the Articles of Agreement ot the IMF Report by the Executive Directors of the Board of Governars 1976.
- 12 — Uluslararası Para Sistemi dünü ve bugünü - Doç. Dr. Gül Günverturan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları sh. 112
- 13 — İMF Proposed Secord Amendement to the Artides of Agreement of the IMF Report by the Executive Directors of the Board of Governors 1978.
- 14 — A.G.Y.
- 15 — İMF Annual Report 1953, 1954 sh. 131-135 İMF Annual Report 1969 sh. 183-184
- 16 — Uluslararası Para Sistemi dünü ve bugünü Doç. Dr. Gül Günver Turan Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları sh. 129.
- 17 — İMF Annual Report 1975 sh. 54, 88,89,90
- 18 — Uluslararası Para Sistemi - Dr. M. İlker Parasız sh. 248.
- 19 — İMF. Survey s. 3, 1969 sh. 65.
- 20 — Uluslaraası Para Sistemi - Dr. M. İlker Parasız sh. 250.
- 21 — İMF Annual Report 1963 sh. 1976-199.
- 22 — Uluslararası Para Sistemi Dünü ve Bugünü - Doç. Dr. Gül Günver Turan Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları sh. 134.
- 23 — İMF. Annual Report 1970 sh. 175.
İMF Annual Report 1976 sh. 52 ve 103.
- 24 — Uluslararası Para Sistemi Dünü ve Bugünü - Doç. Dr. Gül Günver Turan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları sh. 131.
- 25 — A.G.Y. sh. 141.
- 26 — Fond Manetaire Internationale, International Financia! Statistics, Français XXXII, Numero 2, sh. F 7.
- 27 — İMF Proposed Second Amendement to the Articles of the Agreement of the IMF. - Report by the Excutive Directors of Board of Governors 1976.
- 28 — A.g.y.
- 29 — İMF. Survey 13.12.1978 sh. 369.
- 30 — İMF Proposed Second Amendment to the Articles of the Agreement of the IMF. - Report by the Executive Directors of Board of Governors 1976.

- 31 — A.g.y.
- 32 — A.g.y.
- 33 — İMF Annual Report 1974 sh. 51.
- 34 — Uluslararası Para Sistemi - Dünü ve Bugünü - Doç. Dr. Gül Günver Turan - Türkiye İş Bankası - Kültür Yayınları sh. 146 - Dipnot 109.
- 35 — A.g.y. sh. 145 - Tablo 7.
- 36 — İMF Proposed Second Amendment to the Articles of Agreement of the İMF. - Report by the Executive Directors of Board of Governors 1976.
- 37 — Fond Monetaire International, International Financial Statistics Français, Volume XXXII, sh. F. 7 deki verilerden tarafımızdan hesap edilmiştir.
- 38 — İMF Annual Report 1976 - sh. 98-101.
- 39 — Uluslararası Para Sistemi - Dünü ve Bugünü - Doç. Dr. Gül Günver Turan - Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları sh. 152-153.
- 40 — İMF. Annual Report 1976 - sh. III-II2.
- 41 — Uluslararası Para Sistemi - Dünü ve Bugünü - Doç. Dr. Gül Günver Turan - Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları sh. 154.
- 42 — Tarihleriyle İlgili Resmî Gazeteler - Oranlar tarafımızdan hesaplanmıştır.
- 43 — TUSİAD - Olaylara Bakış - sayı 16 - Oranlar tarafımızdan hesaplanmıştır.
- 44 — Mehmet Ali Birand Milliyet Gazetesi
- 45 — TUSİAD - Olaylara Bakış sayı 16 - Oranlar tarafımızdan hesaplanmıştır.
- 46 — 1980 ve 1981 Yılı Programları.
- 47 — DIE - 1980 Yılı 2. Milli Gelir Tahmini
- 48 — Yalçın Doğan - II.II.980 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi
- 49 — Mehmet Ali Birand Milliyet Gazetesi
- 50 — Aynı yazı.

**Sevgili
İktisatçılar...**

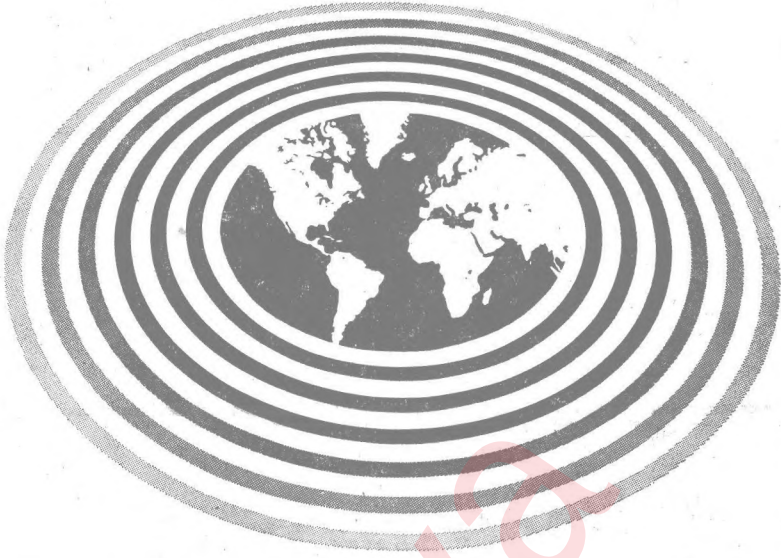
**Dergiye ilân
veriniz,**

*

**Dergiye ilân ve Abone
bulunuz,**

*

**Zira bu eser
sizindir !..**

Türkiye'de ve bütün dünyada

İhracat ve ithalat işlemlerinizi,
döviz, mevduat ve kredi hesaplarınız ve
diğer bütün bankacılık işleriniz için
Akbank'ı tercih ediniz.

Akbank, bütün dünyadaki
birinci sınıf muhabirleri ile
işbirliği yapmak suretiyle emrinizdedir.

Dış Temsilcilikler

ve İrtibat Büroları

NEWYORK

FRANKFURT

LONDRA

Essen, Batı Berlin,
Münih, Hamburg

AKBANK

güveninizin eseri

REPRO

KARANFİL

*Mustafa
Karanfil*

*Şerafettin
Karanfil*

*Her türlü
Buket*

*Sepet ve
Merâsim Çiçekleri*

ÇİÇEK EVİ

ŞİŞLİ Halaskârgazi
Cad. No. 335/A

**46 33 34
47 07 22**

ÖZAJANS

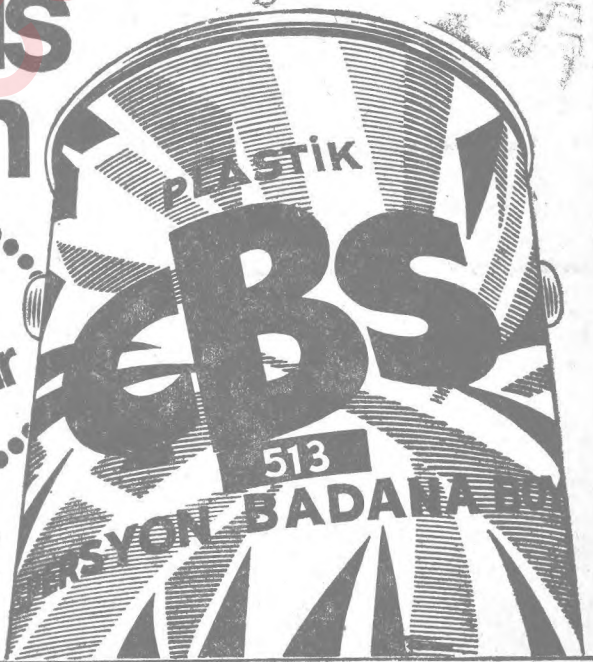
ÇBS PLÂSTİK BOYA duvarlarınıza kanat gersin...

Korusun duvarlarınızı
o emsalsiz gücüyle ÇBS Plâstik...
Aman vermesin zamana ve
onun yıpratıcı etkilerine...
Duvarlarınız en renkli
en gösterişli, en güzel

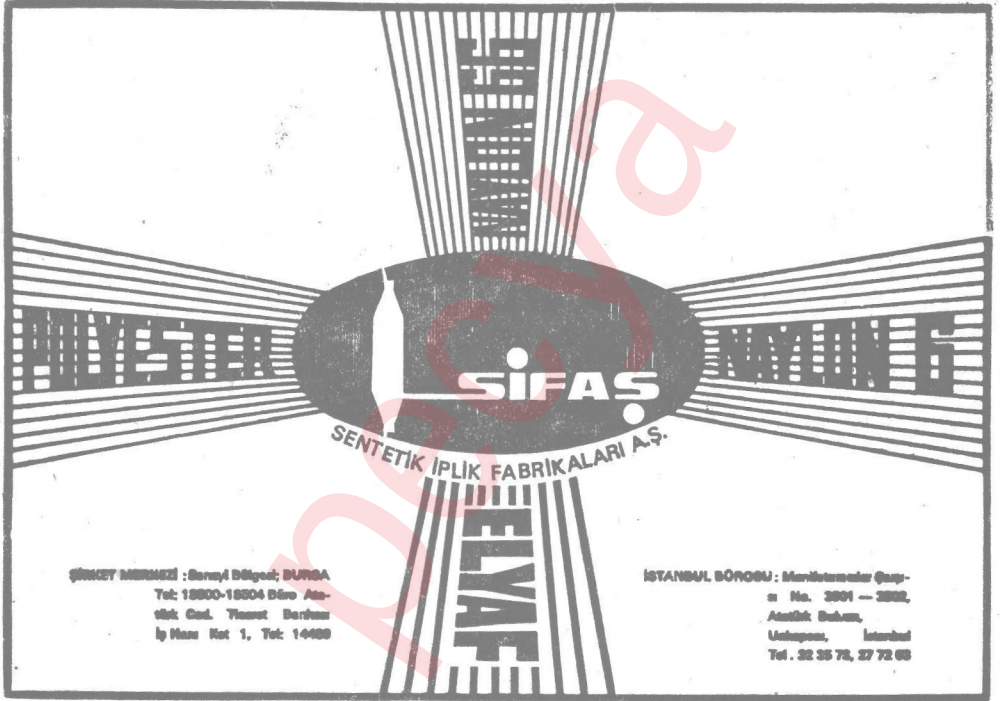
günlerini yaşasın
ÇBS Plâstik'in koruyucu
kanatları altında...
ÇBS Plâstik ile mutlu olsun
duvarlarınız, mutlu olun siz
ve yuvanız...

duvarlarınız yıllara göğüs gersin

daha
iyisi
yoktur

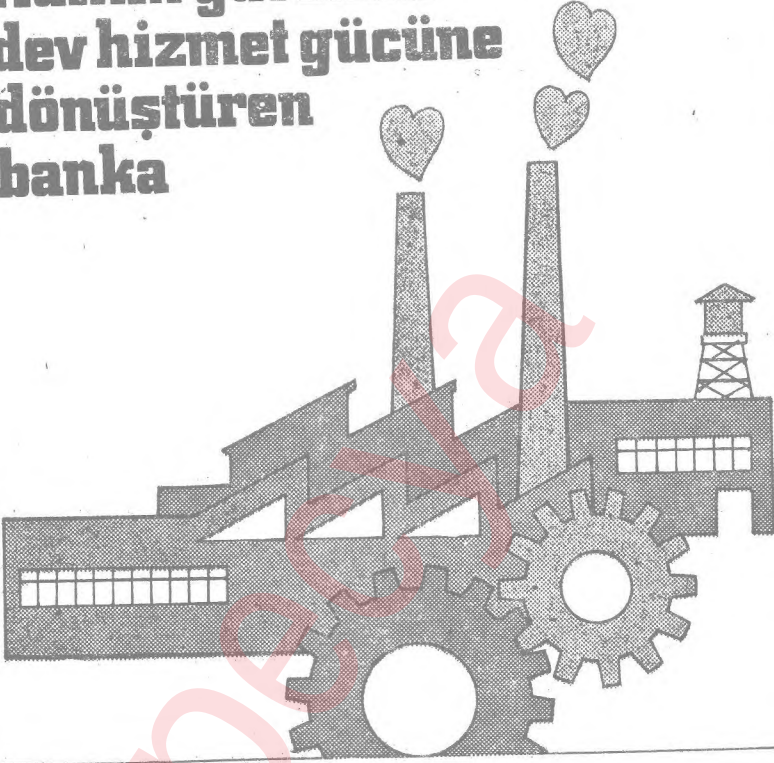
ÇBS BOYA-KİMYA SANAYİİ
ve TİCARETİ A.Ş.
Karniçy, Kardeğim Sok. No. 44/3 İstanbul
Telefon: 43 49 55

SÖĞÜT MÜHÜRÜ : Sarayd Bâğcı, BURSA
Tel: 18800-18804 Dâve As-
sâkî Gâd. Tâmmet Bârlâm
İy Mânâ Nâk 1, Tel: 14488

İSTANBUL BÖRÖSÜ : Mârifetmâkâ Şâp-
m Nâ. 3801 — 3802,
Aâsâkîk Bâkâm,
Uâkâpâsâ, İstânbûl
Tel. 22 35 75, 27 72 65

**Halkın güvenliğini
dev hizmet gücüne
dönüştüren
banka**

**TÜRKİYE
İŞ BANKASI**

önde... güçlü... büyük...

«KAVEL demek kalite demektir!..»

EMAYE BOBİN TELLERİ (0.05mm Ø kadar)
TELEKOMÜNİKASYON KABLOLARI (1800 çiftte ka
TESİSAT KABLOLARI
TELEFON KABLOLARI
ENERJİ KABLOLARI (20 kV kadar)

KAVEL adını taşıyorsa,
çeyrek asırlık birikimi olan
üretim teknolojisinin
üstünlüğünü de
beraberinde taşıyor
demektir..

KAVEL kalitesi.

belgesiyle
kanıtlanmıştır.

“Kalite
arıyorsanız
KAVEL,”

KAVEL

KABLO VE ELEKTRİK MALZEMESİ

Karaköy-İSTANBUL

Tel: 45 35 05 – 45 34 94

Yakıt giderleri belinizi bükmesin
Yeni bir kat alırken pencerelerine bakın

ISI cam®

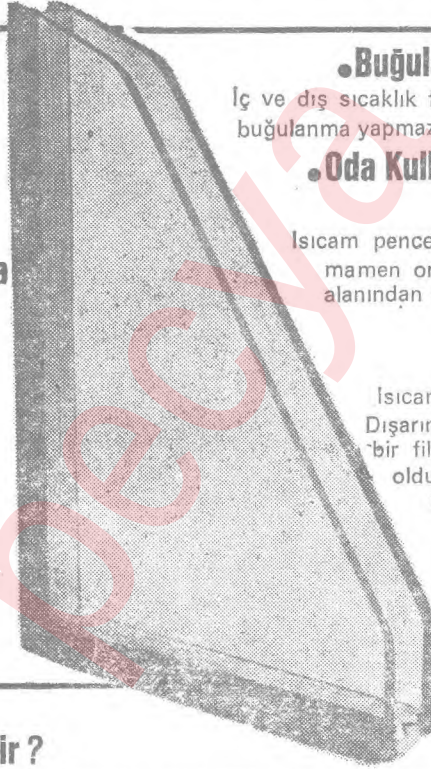
mi kullanılmış?..

• Yakıttan %25 - %45 Ekonomi

Isıcam her şeyden önce harika bir ısı yalıtkanıdır. Kışın ısı kaybını önler, yakıt giderlerinden %25-%45 ekonomi sağlar

• İlk Tesis Masraflarında Büyük Ekonomi

Isıcam yapıların ısıtmaya ilişkin ilk tesis masraflarında önemli ekonomi sağlar. Yalıtkanlığının yüksek oluşu sayesinde daha ufak kazan ve brülör, daha küçük çapta tesisat borusu ve daha az radyatör dilimi kullanılması, normal camlı yapılarda ancak aşırı yakıt sarfıyla ulaşılabacak randımanı elde etmek için yeterlidir.

• Buğulanmaya Karşı En Etkin Ön

İç ve dış sıcaklık farkı 40 dereceyi geçmedikçe, ısı buğulanma yapmaz. Sürekli berrak bir görüntü sağlanır.

• Oda Kullanım Alanından Daha Veri Yararlar

Isıcam pencere yakınlarındaki soğuk bölgeler tamamen ortadan kaldırır. Böylece oda kullanım alanından daha verimli bir biçimde yararlanılabilmektedir.

• Gürültüden Uzak Or

Isıcam aynı zamanda bir ses yalıtkanıdır. Dışarının rahatsız edici seslerine karşı bir filtre görevi görür. Evde veya işte olduğunca gürültüsüz bir ortamda çalışma ve yaşama olanağı sağlar.

• Pencereler Yolu İle Kaybını Ç

Isıcam pencereler yoluyla ısı kaybını, harika yalıtkan özelliğiyle yısıyla en az %50 oranında azaltır.

Isıcam nedir ?

Isıcam, iki cam plakanın çevresel olarak metal bir ara çitisi yardımıyla birbirine bağlanması esasına dayanır. Arada kalan hava tamamen kuru olduğundan, bütün dış etkenlerin sızması özel macunlarla kesin önlenmiştir. Isıcam Türkiye Şişe Cam Fabrikaları A.Ş.'nin fabrika garantisine sahiptir.

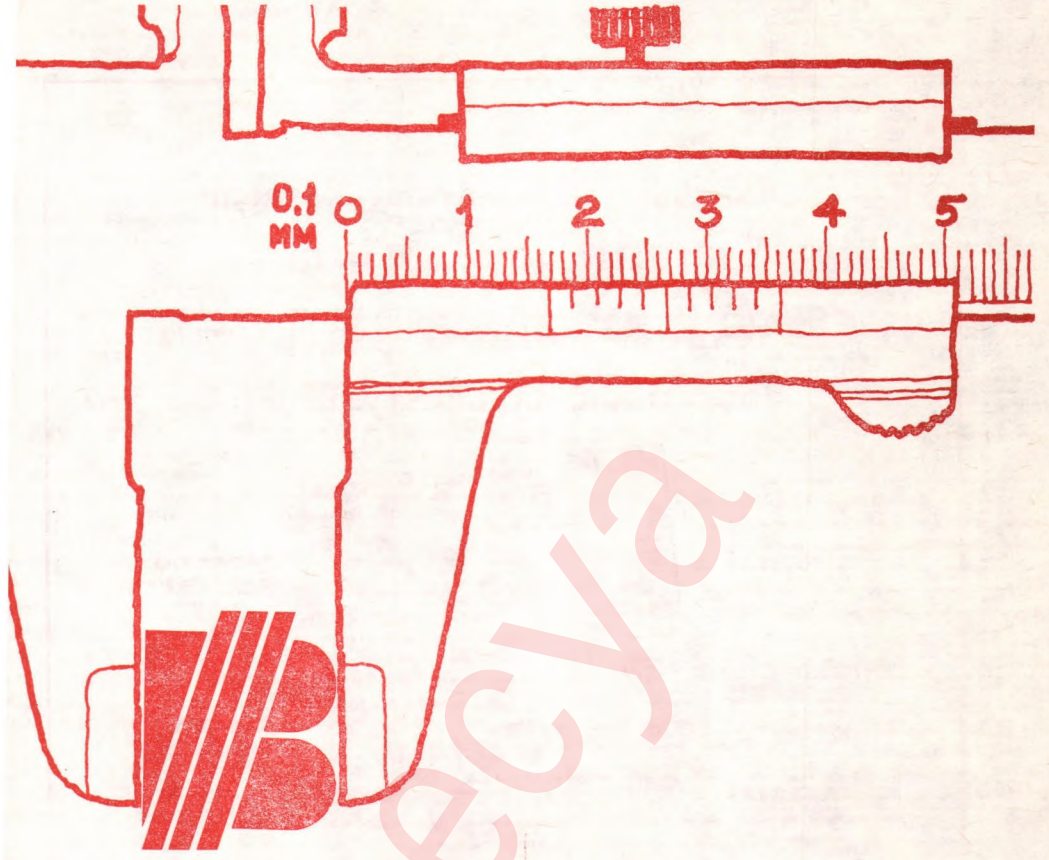
ISICAM Az yakın,öz ısının.

Cam Pazarlama A

Valikonağı Cad. No. 73 NİŞANTAŞ - İSTANBUL Tel: 46 80 27 (3)

Cam Pazarlama A.Ş. Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'nin bir kurumu

İçerideki bilgi için Teknik Servisimiz hizmetindedir.
Soyadı : _____ Tel: 46 09 05

Borusan, Türk standartlarına ve uluslararası standartlara uygun üç yüze yakın ölçüde su ve gaz boruları, sanayi boruları, profil borular, yapı profilleri, soğuk çekme borular, galvanizli saçlar, metal kaplamalı bantlar, manşonlar ve saç bantlar işleyen makineler üretmektedir.

B BORUSAN

Meclisi Mebusan Cad.
Şeker Sigorta Han No: 325/1
Sahıpaazarı - İstanbul

Tel: 44 87 50 (9 hat)

Şimdi daha üstün bir paraçek tanıyın:
Garanti Bankası'ndan
GARANTİLİ PARAÇEK
Sigortalıdır, kaybolursa yenilenir.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

Sigortalıdır, kaybolursa yenilenir.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

kullanım süresi kısıtlanmamıştır, yıllarca kullanılabilir.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

kullanıldığında, üstü para olarak alınır.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

ancak sizin imzanızla paradır.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

ciro yolu ile devir edilebilir.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

Bankamızda hesabı olsun olmasın herkes, hiçbir masraf ödmeden 5.000 10.000 25.000 50.000 liralık kâğıtları halinde dilediği kadar alabilir.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

provizyonsuz ödenir. Tüm yurda yayılmış Garanti Bankası şubelerinde anında paraya çevrilir. Bekletmeden.

**GARANTİLİ
PARAÇEK**

50.000 liralık büyük kâğıdı yalnız Garanti Bankası'nın Garantili Paraçek'inde bulunur.

Artık cebinizde büyük para taşımayın.
GARANTİLİ PARAÇEK taşıyın!

**TÜRKİYE
GARANTİ
BANKASI**

alışılmışı değil kullanışlıyı seçin